

Nr 94.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av vissa kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar; given Stockholms slott den 8 februari 1929.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt i punkterna 1:o—21:o.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

J. B. Johansson.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 8 februari 1929.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, WOHLIN, BESKOW, LUNDBIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON.

Departementschefen, statsrådet Johansson anhåller att få underställa Kungl. Maj:ts prövning vissa ärenden angående försäljning av kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar, vilka ärenden synts böra föranleda framställning till riksdagen, samt anför härom följande:

1:o.

Kronoegendomen 1 $\frac{1}{4}$ mantal Albrunna nr 1 i Lossa socken av Uppsala län är mot en årlig avgäld av 900 kronor utarrenderad till den 14 mars 1929. Efter nämnda tidpunkt är egendomen upplåten på ytterligare arrende under ett år eller till den 14 mars 1930.

*Albrunna nr 1
i Uppsala
län.*

Fråga har uppkommit om försäljning av viss del av egendomen, och inhämtas av handlingarna i sagda ärende följande.

Egendomen, förlagd i ett skifte, är belägen 8 kilometer från Bro station å Stockholm—Västerås—Bergslagens järnväg. Enligt den över egendomen år 1905 av förste lantmätaren F. W. Mossberg genom Carl Mohlin uppräntade kartan med tillhörande beskrivning omfattar egendomen en areal av 126.612 hektar, därav 37.201 hektar inrösningsjord, 88.811 hektar avrösningsjord och 0.6 hektar impediment.

Inrösningsjorden utgöres av 34.385 hektar åker. Återstoden är ängsmark till större delen bestående av den s. k. Sjöherrgårdsängen om 2.65 hektar belägen cirka 1.5 kilometer från huvudgården å egendomens utmark.

Torp eller lägenheter finnas icke å egendomen.

Egendomens åker, huvudsakligen bestående av djup lermylla å sandbotten, är god. Skogsmarken är i sydöstra delen beväxt med mogen och grov, synnerligen värdefull skog, under det att övriga delar av skogsmarken upptagas i huvudsak av starkt växande, genom gallringar synnerligen väl vårdade bestånd.

Taxeringsvärdet har upptagits till 48,400 kronor, därav 27,400 kronor för skog och skogsmark.

Vid den uppskattningsförrättning, som i vederbörlig ordning hölls å egendomen under år 1926, hemställde *uppskattningsmännen*, med framläggande av förslag till reparation av vissa av egendomens byggnader samt nybyggnad av svinhus, om egendomens ytterligare upplåtande under arrende.

De av domänstyrelsen jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 april 1926 tillkallade sakkunniga för utredning angående vissa kronoegendomars lämplighet för styckning till mindre jordbruk (*kronojordstyckningssakkunniga*) hava efter besiktning å egendomen uttalat sig för en försäljning av egendomens inägoområde. Enär egendomen ej ansatts lämplig att styckas i mindre jordbruk, hava de tillstyrkt området försäljning i en lott med tillägg av lämplig skogsareal.

Sedan domänstyrelsen med anledning härav uppdragit åt *uppskattningsmännen* att verkställa saluvärdering, har i sådant hänseende under år 1927 hållits ny förrättning. Uppskattningsmännen hava därvid anslutit sig till kronojordstyckningssakkunnigas förslag. Såsom lämplig del av egendomen att vid försäljningen medfölja inägorna har efter förslag av jägmästaren angivits ett å karta över utmarken med röda gränslinjer utmärkt område.

Försäljningslotten skulle därigenom komma att omfatta 54.781 hektar, därav 37.201 hektar inrösningsjord och 17.58 hektar skogsmark.

Inägorna hava av uppskattningsmännen värderats till 24,207 kronor 60 öre. Skogen och skogsmarken hava åsatts ett saluvärde av 6,359 kronor. Tillhoppa har i avundat tal försäljningsvärdet beräknats till 30,500 kronor. Vid beräkning av värdet å försäljningslottens skog har hänsyn tagits till jägmästarens, av överjägmästaren biträdda förslag att före avyttrandet av lotten grövre, för den blivande jordbruksegendomen icke nödigt virke skulle utstämplas och för kronans räkning försäljas. Den föreslagna utstämplingen är även numera verkställd.

Jägmästaren har ifrågasatt, att den å utmarken belägna Sjöherrgårdsängen lämpligen ej borde ingå i köpet utan försäljas för sig till den närbelägna Sjö gård.

Länsstyrelsen har icke haft något att erinra mot försäljningsförslaget.

Även *domänstyrelsen*, som i skrivelse den 20 juli 1928 underställt ären-

det Kungl. Maj:ts prövning, anser sig i huvudsak kunna biträda detsamma. Det synes dock styrelsen lämpligare, att den i kanten av utmarken jämförelsevis långt från egendomen belägna Sjöherrgårdsängen om 2.65 hektar, som av uppskattningsmännen föreslagits skola ingå i försäljningslotten, åtminstone tills vidare bibehålles i kronans ägo. Utängen är icke med gården förbunden genom någon väg, och försäljningslottens behov av bete torde vara fullt tillgodosett genom tillägget av ovan omförmält skogsmarksområde.

Jag tillstyrker försäljning av egendomens inägor i en lott i enlighet med domänstyrelsens förslag. Med frånräknande av berörda ängsmark och det denna åsatta saluvärdet, 1,060 kronor, kommer försäljningslotten att omfatta en areal av 52.131 hektar med ett beräknat värde av i runt tal 29,500 kronor. Till frågan om dispositionen av den i kronans ägo kvarvarande delen av egendomen torde jag få återkomma, sedan riksdagens beslut i försäljningsfrågan föreligger. Jag hemställer nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

*Departements-
chefen.*

att, sedan kronoegendomen 1 $\frac{1}{4}$ mantal Älbrunna nr 1 i Lossa socken av Uppsala län blivit uppdelad i två lotter, nämligen en lott omfattande egendomens inägområde med undantag av Sjöherrgårdsängen och med tillägg av ovan angiven skogsmark och den andra lotten omfattande egendomen i övrigt, förstnämnda lott må å offentlig auktion till den högstbjudande försäljas under de i Kungl. Maj:ts brev den 29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1930.

2:o.

Kronoegendomen Harsta nr 1 och 2 om 1 mantal i Tystberga socken av Södermanlands län är utarrenderad för tiden till den 14 mars 1930 mot en årlig avgäld av 885 kronor.

*Harsta nr 1
och 2 i
Söderman-
lands län.*

Under 1927 har egendomen besiktigats av kronojordstyckningssakkunniga och varit föremål för uppskattningsförrättning. Av instrumentet över nämnda förrättning jämte övriga till ärendet hörande handlingar, däribland en av distriktslantmätaren Gustaf Willén år 1926 upprättad karta över egendomen med beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 0.3 mil från Tystberga järnvägsstation, 2.8 mil från Nyköping och lika långt från Gnesta, har en areal av 85.3 hektar, därav 32.075 hektar tomt och åker, 0.542 hektar äng och odlingsmark, 48.333 hektar avrösningsjord och 4.35 hektar impediment. I sistnämnda areal impediment ingår ett område om 2.1 hektar — ägofigurerna 14, 81 och 128 å kartan — som jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 24 november 1922 upplåtits tillsvidare att användas som väg.

Åkerjorden består av lerjord på lerbotten, god ängsmylla på lerbotten samt till en mindre del sand- och dyjord.

Taxeringsvärdet är upptaget till 39,600 kronor, därav 5,200 kronor för skog och skogsmark.

Kronojordstyckningsakkunniga hava anmärkt, att å egendomen stallet vore mindre gott och otillräckligt, att lador och logar vore i gott skick men knappt tillräckliga, att ladugården vore i gott skick och boningshuset äldre men användbart samt att övriga hus voro medelgoda. Med hänsyn till byggnadernas beskaffenhet och för att undvika kostnader för nybyggnad hava de sakkunniga ansett, att egendomen borde försäljas, och därvid förordat, att gården uppdelades i två lotter, den längst bort från byggnaderna belägna delen om cirka 10 hektar åker jämte nödig skogsmark samt egendomen i övrigt. Den mindre lotten vore obebyggd, och utgjordes åkerjorden där av moss- och fastmarksjord. Med avseende å jordens beskaffenhet bleve markfördelningen mellan lotterna icke den allra lämpligaste, men ägofiguren lade hinder i vägen för en ändamålsenligare styckning.

Uppskattningsmännen hava förordat, att i händelse av egendomens försäljning densamma borde upplåtas i en lott. Egendomen utgjorde nämligen enligt uppskattningsmännens mening ett lagom stort lönande jordbruk, som hade fördel av att disponera olika slags jord. Åbyggnaden hade varit tillräcklig för hela arealen. Så gott som hela egendomen komme att draga fördel av anläggningen av omförmälda väg. Byggnadsplatsen för den ifrågasatta avstyckningslotten måste förläggas uppe på en ganska hög backe, då dy- och ängsmarken ej lämpade sig för husbyggnad. Härigenom komme körsolorna att försvåras. Ängsjordsarealen stode i bättre förhållande till fastmarksjorden i dess helhet än vad fallet bleve vid styckningslotten. Därtill komme, att det inom länet visat sig så gott som omöjligt att finna köpare till obebyggd jord. Vid egendomens försäljning ostyckad på auktion kunde statsverket förväntas få långt bättre betalt än vid dess uppstyckning.

Ågarna till egendomen angränsande gårdar, nämligen Alfr. Carlsson, Utterö, Th. Abrahamson, St. Långbro, Arvid Andersson, Lilla Långbro, och Carl Johansson, Utterö Frälsegård, hava anhållit att få anlägga väg över egendomen fram till nämnda nyanlagda väg. Härför erforderligt område, ägofiguren 5 å kartan, om 0.033 hektar har saluvärderats till 33 kronor; och hava uppskattningsmännen föreslagit, att detta område försålles till sökandena.

Den till avstyckning ifrågasatta obebyggda jordbrukslotten har å kartan utmärkts med litt. A och omfattar ägofigurerna 1—4, 6—12, av 13, 15—38, 39 a, 39 b, 40, av 41 och av 42 med en areal av 16.011 hektar, därav 8.462 hektar åker, 0.417 hektar odlingsmark, 6.754 hektar avrösningsjord och 0.378 hektar impediment. Lotten har saluvärderats till 6,150 kronor, därav för växande skog 1,403 kronor.

Egendomen i övrigt, huvudgården, har å kartan utmärkts med litt. B och omfattar ägofigurerna av 13, av 41, av 42, 43—80, 82—108, 109 a, 109 b, 110—118, 119 a, 119 b, 120 a, 120 b, 121—127, 129—232 med en areal av 67.156 hektar, därav 23.613 hektar tomt och åker, 0.01 hektar odlingsmark, 0.115 hektar äng, 41.579 hektar avrösningsjord och 1.839 hektar impediment. Lotten har saluvärderats till 39,300 kronor, därav för växande skog 18,681 kronor 73 öre.

Saluvärdet å lotterna litt. A och B såsom en lott har uppskattats till 47,580 kronor, därav för växande skog 20,084 kronor 73 öre.

Egendomens arrendevärde har beräknats till 1.100 kronor.

I händelse egendomen komme att ånyo utarrenderas, har optionsrätt föreslagits för nuvarande arrendatorn.

För upplåtelse av obebyggda lotten litt. A såsom åbolägenhet hava uppskattningsmännen föreslagit en avgäldstid av 20 år med rätt för åbon att efter sagda tid inköpa lägenheten. Åbon borde tillerkännas husbehovsskog. Avgälden för lägenheten har uppskattats till 226 kronor 40 öre, motsvarande enligt medelmarkegångspris för åren 1918—1927 värdet av 10 hektoliter råg och 10 kilogram smör.

Länsstyrelsen har ej haft något att erinra i anledning av uppskattningsmännens förslag samt förklarat, att länsstyrelsen icke ansåge lotten litt. A böra upplåtas såsom åbolägenhet.

Överjägmästaren har jämväl tillstyrkt försäljning av egendomen.

Med skrivelse den 6 juli 1928 har domänstyrelsen underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning samt därvid anført:

För egen del biträdde styrelsen förslaget att försälja egendomen. Styrelsen ville icke motsätta sig att försök gjordes till försäljning av lotten litt. A enligt gällande egnahemsförfattning, och borde därvid, om köpare erhöles till sagda lott, lotten litt. B upplåtas för sig. Skulle ej anbud inkomma å lotten litt. A, borde båda lotterna upplåtas som en lott. Försäljningsåtgärder beträffande lotten litt. B torde alltså ej böra vidtagas, förrän det visat sig, att köpare å lotten litt. A ej kunnat erhållas.

Enligt anteckning i styrelsens handlingar hade egendomens nuvarande arrendator innehaft egendomen alltsedan år 1904. På därom gjord förfrågan hade domänintendenten under hand upplyst, att uppskattningsmännen icke ansett skäl föreslå hembuds rätt för arrendatorn vid egendomens försäljning, då arrendatorn under sin arrendetid, särskilt under högkonjunkturen, haft ett gott arrende och att i övrigt ej funnes skäl, som motiverade en sådan åtgärd. Det vore icke heller enligt domänintendentens förmenande uteslutet, att med hänsyn till egendomens goda belägenhet och förmånen av den genom hela ägokomplexet löpande vägen, som nu anlagts, vid en auktion kunde påräknas anbud överstigande saluvärdet.

I en efter uppskattningsstillfället till styrelsen ingiven skrift hade vederbörande jägmästare upplyst, att skogsvärdet å försäljningslotterna numera undergått en mindre förändring på grund av vindfälld skog, som måst omhändertagas. Värdeminskningen hade jägmästaren beräknat till vid lotten litt. A 38 kronor 10 öre och vid lotten litt. B 29 kronor 40 öre. I följd härav borde saluvärdena nedsättas till för lotten litt. A 6,110 kronor, för lotten litt. B 39,280 kronor samt för lotterna litt. A och B som en lott 47,510 kronor.

I fråga om den mark, som upplåtits tillsvidare att användas som väg och vilken mark låge inom området för såväl lotten litt. A som lotten litt. B, torde vara lämpligt, att denna mark försålde med lott, inom vilkens ägo-gränser den vore belägen, med skyldighet för vederbörande köpare att upplåta marken till allmänt begagnande såsom väg.

Emot domänstyrelsens förslag har jag icke annan erinran, än att lotten litt. A i första hand bör upplåtas under åborätt på de villkor, som av uppskattningsmännen i sådant hänseende ifrågasatts.

Jag får sålunda hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

Departements-
chefen.

att av kronoegendomen Harsta nr 1 och 2 om 1 mantal i Tystberga socken av Södermanlands län må upplåtas

1) förut berörda å den i ärendet företedda kartan med ägofiguren 5 utmärkta område om 0.033 hektar till Alfr. Carlsson, Th. Abrahamson, Arvid Andersson och Carl Johansson mot en köpeskillning av 33 kronor och under villkor i övrigt, *att* området må tillträdas den 14 mars 1930 eller dessförinnan å tid, varom överenskommelse kan träffas med egendomens arrendator, *att* köpeskillningen skall vid tillträdet kontant erläggas till länsstyrelsen i länet, som har att å området utfärda köpebrev, *samt att* köparna ensamma skola bestrida kostnaderna för områdets avskiljande, lagfart å fånget och övriga med köpet förenade utgifter, ävensom

2) egendomen i övrigt

antingen i två lotter, lotten litt. A om 16.011 hektar såsom åbolägenhet enligt bestämmelserna i förordningen den 17 december 1926 (nr 509) angående grunder för upplåtande från vissa kronoegendommar av jordbrukslägenheter under åborätt enligt lagen om upplåtelse under åborätt av viss jord samt av egnahemslägenheter, med rätt för åbo att inlösa fastigheten och på de i övrigt föreslagna villkor, samt sedan nämnda lott upplåtits enligt sagda förordning, lotten litt. B om 67.156 hektar å offentlig auktion till den högstbjudande under de i Kungl. Maj:ts brev den 29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1930, vardera av lotterna med tillägg av förut berörda genom Kungl. Maj:ts beslut den 24 november 1922 tillsvidare upplåtna vägmark, till den del samma mark ligger inom lottens område, med skyldighet att upplåta marken till allmänt begagnande såsom väg,

eller, därest upplåtelse av lotten litt. A enligt förenämnda förordning den 17 december 1926 ej kommer till stånd, såsom en lott, innefattande litt. A och litt. B jämte nyss omförmälda vägmark, å offentlig auktion till den högstbjudande under de i nämnda brev den 29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1930 och med skyldighet för köpare att upplåta angivna vägmark till allmänt begagnande såsom väg.

3:o.

Kronoegendomen 1 mantal Köpetorp nr 1 i S:t Lars församling av Linköpings stad är utarrenderad till den 14 mars 1930 mot årligt arrende av 1,625 kronor. Köpetorp nr 1
i Linköpings
stad.

Under 1927 har egendomen besiktigats av kronojordstycknings-sakkunniga och varit föremål för uppskattningsförrättning.

Av de inkomna handlingarna, däribland en av distriktslantmätaren E. C. Blombergsson år 1926 över egendomen upprättad karta i två blad med beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen uti S:t Lars församling av Linköpings stad 3.5 kilometer från staden, har en areal av 75.5417 hektar, därav 58.7705 hektar tomt och åker, 2.411 hektar äng, 13.0862 hektar skogsmark och 1.274 hektar impediment.

Åkerjorden består av lera och dungjord på lerbotten, täckdikad och i god växtkraft.

Av egendomens åbyggnader äro såväl stallbyggnaden som svin- och hemlighus alldeles uppruttna och fallfärdiga, varjämte redskapshus saknas. Enligt uppgjorda ritningar med kostnadsförslag skulle nybyggnad av ifrågasvarande hus draga en kostnad av 15,600 kronor. Bod, ladugård och loge äro i försvarligt skick och övriga hus äro goda. Kronan tillhöriga arbetarbostäder samt ladugården och logen äro otillräckliga.

Kronojordstycknings-sakkunniga hava föreslagit, att ett område om cirka 1 hektar (ägofigurerna 9, 10 och 17 å förberörda karta) måtte avsättas till mark för bostadstomter, samt framhållit att, ehuru ett bibehållande av egendomen i övrigt medförde kostnader för berörda nybyggnader, egendomen, som med hänsyn till belägenheten inom Linköpings stad i en nära framtid kunde påräknas erhålla ökat värde, icke borde frånstyckas ytterligare områden, utan att byggnadsarbetena måtte utföras och egendomen tillsvidare ånyo utarrenderas.

Uppskattningsmännen hava ansett egendomen med hänsyn till dess särdeles goda belägenhet böra under alla förhållanden bibehållas i kronans ägo och vara väl värd den kostnad, kronan kunde nedlägga i form av tidsenliga och goda åbyggnader. Någon framställning om upplåtelse av jord under åborätt eller som egnahemslägenhet hade icke förekommit.

Med anledning av de sakkunnigas förslag hava uppskattningsmännen verkställt saluvärdering av omförmälda av de sakkunniga till upplåtelse föreslagna obebyggda område, uppstyckat i 8 lotter betecknade med litt. a—h å berörda karta. Lotterna hava föreslagits skola erhålla följande arealer och saluvärden:

Litt. å kartan	Areal, hektar	Arrendevärde kronor	Saluvärde kronor
a	0.0993	6	200
b	0.1112	6	220
c	0.1165	6	220
d	0.1338	7	265
e	0.1163	7	230
f	0.1163	7	230
g	0.1454	8	290
h	0.1256	7	250

Till väg har utlagts det å kartan med litt. i utmärkta området om 1.0186 hektar.

Egendomens arrendevärde har uppskattats till 3,200 kronor.

Länsstyrelsen har ej haft något att erinra mot uppskattningsmännens förslag.

I skrivelse den 11 juli 1928 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anförde.

För egen del biträdde styrelsen förslaget om ifrågavarande lotters försäljning enligt gällande bestämmelser för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar och om bibehållande i kronans ägo av egendomen i övrigt. Det med litt. i utmärkta vägområdet borde lämpligen tilläggas lotten litt. f med skyldighet för lottens innehavare att upplåta området till allmänt begagnande som väg. Ifråga om de till upplåtelse tillstyrkta tomterna ville styrelsen framhålla, att det ofta visat sig vara förenat med svårigheter att erhålla tomtspekulanter i den ekonomiska situation, som vid upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar avses. Däremot hade spekulanter i bättre ekonomisk ställning ofta varit tillfinnandes, men hade vederbörande länsstyrelse ej varit berättigad att med dem sluta köpeavtal, ett förhållande som medfört kostnader för ytterligare utbud och områdenas skötsel. Författningen angående egnahemsupplåtelser från kronoegendomar inrymde visserligen möjlighet att försälja tomterna å offentlig auktion, men skulle förslag härutinnan i varje särskilt fall först underställas Kungl. Maj:ts prövning. För att i möjligaste mån förenkla försäljningsfrågans handläggning och då det torde kunna ifrågasättas, huruvida icke vid upplåtelse av tomtmark inom större samhällen försäljning av tomter från kronans egendom borde, till fromma för samhällets utveckling, äga rum i större utsträckning än hittills till personer utanför den krets, som i berörda författning avsåges, föreslog styrelsen att, därest utbud av tomter i vanlig ordning ej skulle medföra antagliga anbud för alla eller några av tomterna, länsstyrelsen skulle bemyndigas utbjuda tomterna utan fordran å den i författningen föreskrivna kvalifikationen för köpare att vara mindre bemedlad eller obemedlad.

Departements-
chefen.

Förslaget rörande avstyckning och försäljning av ifrågavarande tomter för bostadslägenheter sådant samma förslag förordats av domänstyrelsen biträdes av mig. Tomterna böra sålunda i första hand utbjudas till personer be-

rättigade att förvärva eignahemslägenheter. Med hänsyn till det behov att förvärva byggnadstomter i närheten av Linköping, som i allmänhet må förefinnas, torde tomterna, därest de i sådan ordning ej finna köpare, böra få, utan att särskilt beslut därom fattas av Kungl. Maj:t, försäljas utan fordran på de enligt eignahemsförordningen föreskrivna kvalifikationer hos köparen. I sistnämnda fall torde böra föreskrivas, att köpeskillingen skall betalas kontant på en gång.

Jag hemställer fördenskill, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ovan omförmälda åtta med litt. a, b, c, d, e, f, g och h betecknade tomter må var för sig med av uppskattningsmännen föreslaget område, tomten litt. f dock med tillägg av förenämnda vägområde, från kronoegendomen 1 mantal Köpetorp nr 1 i S:t Lars församling av Linköpings stad försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av eignahemslägenheter från kronoegendomar, med skyldighet för innehavaren av tomten litt. f att till begagnande såsom väg upplåta det i lägenheten ingående för sådant ändamål avsedda område, ävensom med be- myndigande för länsstyrelsen att, därest efter utbud samtliga tomter icke erhållit köpare, utbjuda icke för- försålda tomter utan fordran å de i eignahemsförord- ningen föreskrivna kvalifikationerna hos köpare, i vilket sistnämnda fall köpeskillingen skall på en gång kontant erläggas.

4:o.

Kronoegendomen 1 mantal Ryckelsby nr 2 i Ekeby socken av Östergötlands län är utarrenderad till den 14 mars 1930 mot en årlig avgäld av 2,700 kronor. *Ryckelsby nr 2
i Östergöt-
lands län.*

Under 1927 har egendomen varit föremål för uppskattningsförrättning i behörig ordning ävensom besiktigats av kronojordstyckningssakkunniga. Av instrumentet över nämnda förrättning jämte övriga till ärendet hörande handlingar, däribland en av distriktslantmätaren Ernst G. Petrelius år 1921 över egendomen upprättad karta med två beskrivningar, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 1.7 mil från Mjölby och 0.7 mil från järn- vägsstationen Strålsnäs, har en areal av 91.63 hektar, därav 47.6 hektar tomt, åker och äng, 43.68 hektar skogs- och hagmark samt 0.35 hektar impediment.

Huvudgården har goda och tillräckliga hus.

Uppskattningsmännen hava föreslagit försäljning av följande lägenhets- områden, vilka närmare angivits å förberörda karta, nämligen:

Kvennersberg, ägofigurerna av 14, 16—19, av 20, 21, av 22, med en areal av 0.888 hektar, därav 0.536 hektar tomt och åker, 0.339 hektar skogsmark och 0.013 hektar impediment. Lägenheten har saluvärderats till 340 kronor och arrendevärderats till 18 kronor;

Karlstund, ägofigurerna av 27 b, av 28, 29, av 30, 31, 32, 36, 37, av 38, av 39, 41—46, med en areal av 4.45 hektar, därav 1.322 hektar tomt och åker, 0.283 hektar äng, 2.795 hektar skogsmark och 0.05 hektar impediment. Lägenheten har saluvärderats till 1,010 kronor och arrendevärderats till 55 kronor;

Karlsborg, ägofigurerna av 33, 34, 35, 47, 48, med en areal av 0.305 hektar, därav 0.169 hektar tomt och åker samt 0.136 hektar äng. Lägenheten har saluvärderats till 115 kronor och arrendevärderats till 7 kronor;

Nerstugan, ägofigurerna 49—51, med en areal av 0.11 hektar tomt och åker. Lägenheten har saluvärderats till 90 kronor och arrendevärderats till 5 kronor;

Höjden, ägofigurerna av 38, av 39, 52, 53, med en areal av 0.171 hektar, därav 0.122 hektar tomt och åker, 0.003 hektar äng och 0.046 hektar skogsmark. Lägenheten har saluvärderats till 75 kronor och arrendevärderats till 5 kronor;

Jakobslund, ägofigurerna 66—68, med en areal av 0.176 hektar, därav 0.156 hektar tomt och åker samt 0.02 hektar äng. Lägenheten har saluvärderats till 95 kronor och arrendevärderats till 5 kronor; samt

Ägofiguren nr 12 med en areal av 0.785 hektar åker. Området har saluvärderats till 940 kronor och arrendevärderats till 50 kronor.

De först angiva sex lägenheterna äro var för sig bebyggda med vederbörande innehavare tillhöriga hus. Ägofiguren nr 12 är obebyggd och ligger alideles invid ladugården till Ryckelsby mellangård och så nära denna, att körhus och gödselstad delvis måst förläggas på området. Uppskattningsmännen hava föreslagit, att de bebyggda lägenheterna måtte hembjudas vederbörande innehavare samt att ägofiguren nr 12 hembjudes ägaren av Ryckelsby mellangård, Karl Johansson.

Beträffande egendomen i övrigt hava uppskattningsmännen ansett, att denna borde i kronans ägo bibehållas och ånyo utarrenderas. Huvudgårdens arrendevärde har beräknats till 1,970 kronor, vilket motsvarar mer än sex procent å taxeringsvärdet 31,700 kronor.

Länsstyrelsen ävensom *överjägmästaren* hava ej haft något att erinra i anledning av uppskattningsmännens förslag.

Kronojordstyckningssakkunniga hava förordat en disposition av egendomen i nära överensstämmelse med uppskattningsmännens förslag.

Med skrivelse den 22 juni 1928 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning. Styrelsen tillstyrker förslaget om försäljning av ifrågavarande sju lägenhetsområden mot de för egnahemslägenheter gällande villkor. Innehavarna av de bebyggda lägenheterna torde hava rätt till hembud vid lägenheternas upplåtande. Styrelsen har icke något att erinra mot att jämväl Karl Johansson tillförsäkras sådan rätt till ägofiguren nr 12.

Departements-
chefen.

Även jag biträder förslaget om försäljning av förenämnda sju fastighetsdelar. Emellertid synas sådana omständigheter icke föreligga, att Karl Johansson bör medgivas de förmåner författningen om egnahemsupplåtelser

bestämmer för köpare av egnahem, utan torde köpeskillingen av honom betalas kontant.

Jag hemställer sålunda att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ovanberörda sju lägenhetsområden om respektive 0.888, 4.45, 0.305, 0.11, 0.171, 0.176 och 0.785 hektar må vart för sig från kronoegendomen 1 mantal Ryckelsby nr 2 i Ekeby socken av Östergötlands län försäljas

dels de sex förstnämnda enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar,

dels ock området om 0.785 hektar till Karl Johansson för en köpeskilling av 940 kronor och under villkor i övrigt, att området må tillträdas den 14 mars 1930, att köpeskillingen vid tillträdet kontant erlagges till länsstyrelsen i länet, som har att å området utfärda köpebrev, samt att köparen ensam vidkännes kostnaderna för lagfart å fånget och övriga med köpet förenade utgifter.

5:0

Kronolägenheten Vallaslätten nr 1 i Appuna socken av Östergötlands län är utarrenderad till den 14 mars 1930 mot en årlig avgäld av 2,900 kronor.

*Vallaslätten
nr 1 i Öster-
götlands län.*

Under år 1927 hava kronojordstyckningssakkunniga besiktigt lägenheten, varjämte under samma år uppskattningsförrättning i vederbörlig ordning hållits å denna.

Av handlingarna i ärendet, däribland en av distriktslantmätaren Ernst G. Petrelius 1927 över lägenheten kopierad och kompletterad karta med beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Lägenheten, som är belägen 9 kilometer från närmaste stad Skänninge och 2 kilometer från närmaste järnvägsstation Bjälbo, innehåller en areal av 107.365 hektar, därav 1.361 hektar tomter och trädgård, 103.56 hektar åker, 0,448 hektar äng och 1.996 hektar vägar och vatten. I nämnda areal ingå icke de jämlikt Kungl. Maj:ts brev den 16 april 1909 från egendomen försålda lägenheterna Fridhem och Skrämma.

Samtliga egendomens åbyggnader äro i gott stånd.

Kronojordstyckningssakkunniga hava anfört, att innehavaren av berörda lägenheten Fridhem, Adolf Ljung, anhållit att från huvudgården få förvärva någon jord för utökning av lägenhetens areal. Ett intill lägenheten liggande åkerområde om cirka 3 hektar kunde utan olägenhet för huvudgården för sådant ändamål frånskiljas. Enär huvudgården hade en samlad och väl arronderad ägofigur samt byggnaderna vore av utmärkt beskaffenhet och fullt tillräckliga för arealen, kunde någon ytterligare frånstyckning icke lämpligen ifrågakomma, vadan de sakkunniga förordade, att huvudgården måtte upplåtas på förnyat arrende.

I anslutning till nämnda förslag hava *uppskattningsmännen* tillstyrkt upplåtelse till innehavaren av lägenheten Fridhem av det å kartan med

ägofiguren nr 18 utmärkta åkerområdet om 2.92 hektar. Området har av uppskattningsmännen saluvärderats till 2,335 kronor och åsatts ett arrendevärde av 115 kronor. Området borde hembjudas Ljung, som ägde bostad och uthus vid lägenheten Fridhem i försvarligt skick och måhända ägde förutsättningar för områdets fullgoda skötsel. Ljung hade anhållit att med äganderätt få förvärva området. Vid sådant förhållande och då området ej avsåges att brukas som särskild fastighet, hade någon värdering för upplåtelse av området med åborätt ej uppgjorts. För övrigt hade ansökning om förvärv av jord vid egendomen eller om upplåtelse av jord under åborätt icke gjorts. Uppskattningsmännen ansåge icke heller någon ytterligare del av egendomen böra upplåtas i sådant syfte.

Arrendevärdet för den till bibehållande åt kronan avsedda delen av egendomen har beräknats till 5,575 kronor.

Länsstyrelsen har icke haft något att erinra mot uppskattningsmännens förslag rörande dispositionen av egendomen.

Domänstyrelsen, som i skrivelse den 28 april 1928 underställt ärendet Kungl. Ma:ts prövning, har tillstyrkt förslaget.

Även jag biträder ifrågavarande försäljningsförslag. Jag hemställer för-
 Departements-
 chefen. denskull, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förberörda område om 2.92 hektar må från krono-
 lägenheten Vallaslätten nr 1 i Appuna socken av Öster-
 götlands län försäljas enligt gällande grunder för upp-
 låtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar
 med hembuds rätt för bemälda Adolf Ljung.

6:o

Kronoegendomen $\frac{5}{1}$ mantal Gestra nr 2 Kronogård med underlydande
 Gestra nr 4 eller Lövrödjan, en utjord, i Skärstads socken av Jönköpings
 län är utarrenderad för tiden från den 14 mars 1910 till den 14 mars 1930
 emot ett årligt arrende av 925 kronor.

Under 1927 har å egendomen hållits uppskattningsförrättning. Av instru-
 mentet över nämnda förrättning jämte övriga till ärendet hörande hand-
 lingar, däribland en av förste lantmätaren Y. Ostwald 1907 över inägorna
 och yttergränserna omkring egendomens utmark upprättad karta med be-
 skrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 1.5 mil från Jönköping och 0.3 mil från
 Gisebo järnvägsstation, innehåller en areal i tre skiften av 83.904 hektar,
 varav 0.617 hektar tomt, 24.453 hektar åker och trädgård, 3.51 hektar äng,
 53.939 hektar betes- och skogsmark samt 1.385 hektar impediment. Åker-
 jorden består, förutom av omkring 3 hektar mossodling, av lerblandad sand-
 mylla, till största delen av god beskaffenhet. Betet är gott men ej fullt
 tillräckligt. Skog finnes för behovet.

Byggnaderna äro tillräckliga för behovet; boningshuset dock så gammalt
 och bristfälligt att nybyggnad därav snart måste ske.

Gestra nr 2
 med Gestra
 nr 4 eller Lövrödjan i Jönköpings län.

Elektrisk högspänningsledning, tillhörig Smålands kraftaktiebolag, är framdragen över egendomens skogsmark.

Egendomen är åsatt ett taxeringsvärde av 38,000 kronor.

Vid uppskattningsförrättningen påyrkade arrendatorn på grund av boningshusets bristfällighet nybyggnad därav enligt ett kostnadsförslag slutande å 15,064 kronor, värdet av erforderligt virke, som skulle utsynas å egendomens skog, däri ej inberäknat.

Uppskattningsmännen hava, då den ifrågasatta nybyggnaden, ehuru nämnda kostnad borde kunna betydligt nedbringas, likväl medförde en avsevärd avgift, som icke kunde amorteras genom arrendet för egendomen, och då skogen vore av ringa omfattning och numera endast täckte husbehovet samt egendomen icke vore så belägen att någon värdeökning genom tomtförsäljning eller dylikt vore att påräkna, ansett skäl ej föreligga att bibehålla egendomen i kronans ägo utan föreslagit dess upplåtande för egnahemsändamål. Uppskattningsmännen hava därvid med hänsyn till att egendomens betydliga åkerareal vore delad å två skilda, på en kilometers avstånd från varandra belägna områden upptagit till bedömande frågan, huruvida styckning i två lotter borde ske. Enär den ena lotten skulle komma att bestå av delvis frostländig mossodling och sålunda ej vore lämplig såsom självständig brukningsdel samt lotten saknade åbyggnad och därför bleve dyrbar att bebygga, hava uppskattningsmännen, under framhållande tillika att huvudgårdens åbyggnader vore tillräckliga för hela egendomen, funnit egendomen böra försäljas ostyckad med äganderätt såsom jordbruksegnahemslägenhet.

Egendomen har saluvärderats till 51,300 kronor, därav 14,045 kronor för växande skog, samt åsatts ett arrendevärde av 1,100 kronor.

Uppskattningsmännen hava förordat hembuds rätt för egendomens arrendator Johan August Engdahls stärbhusdelägare i händelse av egendomens förnyade utarrendering.

För upplåtelse av egendomen under åborätt hava uppskattningsmännen föreslagit vissa villkor.

Stärbhusdelägarna hava förklarat sig önska förvärva egendomen med äganderätt enligt saluvärderingen.

Uppskattningsmännen hava tillstyrkt, att egendomen måtte hembjudas stärbhusdelägarna att förvärfvas med äganderätt mot erläggande av köpeskillingen antingen under sex år med en sjättedel årligen räntefritt eller enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar.

Kronojordstyckningsakkunniga, som under 1927 besiktigat egendomen, hava, då byggnaderna vore fullt tillräckliga för arealen, föreslagit, att egendomen måtte tillsvidare bibehållas och ånyo utarrenderas, därvid ett arrende av 1,300 kronor beräknats.

Länsstyrelsen har ansett, att några särskilda anledningar icke förefunnes för egendomens bibehållande i kronans ägo och att densamma borde försäljas utan föregående styckning.

Överjägmästaren har biträtt uppskattningsmännens förslag.

Med skrivelse den 26 november 1928 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning, därvid styrelsen anfört följande.

Med hänsyn till det ogynnsamma förhållandet mellan de påberäknliga arrendeavgifterna för egendomen samt kostnaderna för nybyggnad, som för-

väntades bliva oundviklig, samt då det egendomen åsatta saluvärdet syntes skäligt och av arrendatorerna godkänts, ansåge styrelsen lämpligast, att egendomen försålles. Egendomens numera avlidna arrendator, Johan August Engdahl, hade på sin tid innehaft arrendet från den 14 mars 1890 och hans stärbhusdelägare hade arrenderat egendomen sedan den 14 mars 1910, och syntes stärbhusdelägarna fördenskull förtjänta av hembuds rätt vid försäljningen. Köpeskillingen borde erläggas med en sjättedel vid tillträdet och en sjättedel under vart och ett av därpå följande 5 år.

Departements-
chefen.

På de av domänstyrelsen anförda skälen biträder jag förslaget om egendomens försäljning. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Gestra nr 2 Kronogård med underlydande Gestra nr 4 eller Lövrödjan, en utjord, i Skärstads socken av Jönköpings län må försäljas,

antingen till Johan August Engdahls stärbhusdelägare för en köpeskillning av 51,300 kronor samt under villkor i övrigt, *att* egendomen må med äganderätt tillträdas den 14 mars 1930, *att* egendomen försäljes i det skick, vari den vid tillträdet befinnes, *att* köpeskillingen skall erläggas med en sjättedel vid tillträdet och en sjättedel den 14 mars varje av nästföljande 5 år, *att* köpeskillingen skall inbetalas till länsstyrelsen i länet som har att, så snart första sjättedelen av köpeskillingen erlagts och köparnas skuldförbindelse å återstoden därav avlämnats, å lotten utfärda köpebrev, *att* egendomen skall i jordeboken upptagas under titel allmänt frälse, *att* Smålands kraftaktiebolag förbehålles rätt att hava elektriska ledningar framdragna över egendomen, *att* köparna skola ansvara för alla å egendomen efter tillträdesdagen belöpande utskylder och andra onera *samt att* köparna skola ensamma vidkännas alla med lagfart å fånget och andra med köpet förenade utgifter ävensom kostnaderna för inteckning i egendomen till säkerhet för berörda skuldförbindelse,

eller, därest förbemälda stärbhusdelägare icke begagna sig av medgivandet att förvärva egendomen, å offentlig auktion till den högstbjudande under de i Kungl. Maj:ts brev den 29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1930 samt med förbehåll i fråga om över egendomen framdragna elektriska ledningar på sätt ovan sagts.

7:0.

Kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Dumstorp nr 1 i Säby socken av Jönköpings län är utarrenderad för tiden 14 mars 1910—14 mars 1930 mot ett årligt arrende av 460 kronor.

*Dumstorp
nr 1 i Jön-
köpings län.*

Under 1927 har egendomen besiktigats av kronojordstyckningssakkunniga och varit föremål för uppskattningsförrättning. Av handlingarna i ärendet, däribland en av distriktslantmätaren Carl E. Siewert år 1926 upprättad karta över inägorna samt yttergränserna kring utmarken till egendomen med beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 1 mil från Tranås, har en areal av 177.11 hektar, därav 0.401 hektar tomt, 20.848 hektar åker, 15.846 hektar äng, 138.451 hektar skogs- och betesmark samt 1.564 hektar impediment. Från arrendet är undantagen all egendomens skogs- och hagmark. Av egendomens åbyggnader äro nästan alla byggnader utom boningshuset i bristfälligt skick, varför stora kostnader för nybyggnad äro förestående. Åkern består av, förutom 9.221 hektar fullt medelgod mossodling, medelgod sandmylla på grus- och alvbotten, delvis mycket stenbunden. Taxeringsvärdet har upptagits till 36,900 kronor, därav för skogen 15,500 kronor.

Egendomen har andel i Norra Vedbo häradsallmänning för ett mantal med en beräknad avkastning av 80 kronor för år.

Egendomen deltagar jämlikt Kungl. Maj:ts brev den 15 december 1916 i odlingslån för utdikning av vattensjuka marker inom Linderås och Säby socknar med en årlig amortering av 131 kronor 54 öre för åren 1925—1949 och 119 kronor 69 öre för år 1950.

Kronojordstyckningssakkunniga hava med hänsyn till egendomens mindre goda och otillräckliga uthusbyggnader förordat försäljning av egendomens inägor, som bildade en brukningslott av lämplig storlek, jämte lämplig areal skogsmark.

Av *uppskattningsmännens* förslag inhämtas följande.

På grund av åbyggnadernas beskaffenhet ansåges egendomens inägor böra upplåtas för egnahemsändamål. Upplåtelsen borde ske med äganderätt. Skogs- och betesmarken vore till sin omfattning större än som vore nödvändigt för egendomens behov och till största delen beväxt med skog i god tillväxt. På grund härav och då skogsmarken vore belägen intill det kronan tillhöriga hemmanet Bälstorp hava uppskattningsmännen föreslagit, att en del av skogsmarken måtte bibehållas i kronans ägo. Till följd härav borde egendomen styckas i två lotter nämligen

I. den till försäljning föreslagna delen, omfattande ägofigurerna 1—204, av 205, 209, 210, av 211, av 215, 216—225, av 226, av 227, 228, 229, av 230, av 231, 232, 233, av 234, 235, av 236 samt av 237, med en areal av 102.541 hektar, varav 20.168 hektar tomt och åker, 15.366 hektar äng, 65.61 hektar skogs- och betesmark samt 1.397 hektar impediment;

II. den del, som skulle i kronans ägo bibehållas, omfattande ägofigurerna av 205, 206—208, av 211, 212—214, av 215, av 226, av 227, av 230, av 231, av 234, av 236, av 237 samt 238—244 med en areal av 74,569 hektar,

varav 1.081 hektar åker, 0.48 hektar äng, 72.841 hektar avrösningsjord och 0.167 hektar impediment.

Gränserna mellan förberörda ägolotter vore å kartan angivna med streckade linjer.

Det till försäljning föreslagna området har saluvärderats till 38,191 kronor 40 öre, varav för växande skog 20,312 kronor. Till nämnda saluvärde borde läggas kapitalvärdet av årsavkastningen från den del av häradsallmanningen, som komme att tillhöra försäljningslotten. Årsavkastningen från allmanningen borde härvid beräknas till 80 kronor per år för oförmedlat mantal och kapitaliseras efter 5 procent.

Uppskattningsmännen hava vidare föreslagit, att förenämnda saluvärde måtte minskas med så stor del av berörda odlingslån, som beräknat för tiden efter den 14 mars 1930 belöper å det till försäljning föreslagna området, eller med 664 kronor 40 öre, samt att, för den händelse hela odlingslånet framdeles skulle påvila sistberörda område, jämväl den del av odlingslånets kapitalbelopp, som den 14 mars 1930 återstode för det i försäljningen ej ingående området, eller 418 kronor 45 öre, måtte avdragas å saluvärdet. På grund härav skulle saluvärdet å det till försäljning föreslagna området komma att utgöra 37,108 kronor 55 öre, vartill skulle komma kapitalvärdet av förberörda allmänningssandel.

Arrendevärdet å hela egendomen har uppskattats till 660 kronor.

För upplåtelse av det till försäljning ifrågasatta området såsom åbolägenhet med rätt för åbon att vid första avgäldstidens slut lösa området hava uppskattningsmännen föreslagit en avgäldstid av 20 år med en avgäld av 15 hektoliter råg och 73 kilogram smör att utgå i penningar efter senaste medelmarkegångsvärde. Köpeskillingen för befintliga kronan tillhöriga byggnader har beräknats till 5,000 kronor. Åbon borde tillika äga rätt till husbehovsvirke, 25 kubikmeter fast mått till reparationer, vedbrand, stängsel och slöjd, samt dessutom virke till nybyggnader i mån av tillgång. Vid upplåtelse av området såsom åbolägenhet utan rätt för åbon att inlösa området har värdet å byggnaderna uppskattats till 4,000 kronor.

Vid uppgörandet å förslag till såväl arrendevärde som upplåtelse under åborätt hava uppskattningsmännen tagit hänsyn till att under upplåtelse-tiden annuitet å odlingslånet skulle gäldas.

Arrendatorn av egendomen Johan Alfred Gustafsson har, sedan han erhållit kännedom om ovanstående värderingsförslag, skriftligen meddelat, att han önskade med äganderätt förvärva det till försäljning ifrågasatta området till det pris förslaget innebär.

Uppskattningsmännen hava, då arrendatorn och hans föräldrar samt syskon innehaft egendomen i sextio år och skött densamma väl samt då arrendatorn för sin faders stärbhus räkning handhaft egendomens skötsel och därunder uppodlat en stor del av den nuvarande åkern, föreslagit, att berörda område av egendomen måtte hembjudas arrendatorn för det föreslagna saluvärdet.

Länsstyrelsen och överjägmästaren i Smålands distrikt hava ej haft något att erinra mot uppskattningsmännens förslag.

Domänstyrelsen, som med skrivelse den 10 november 1928 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning, har anfört följande.

Styrelsen hade ej funnit något att erinra mot uppskattningsmännens förslag till disposition av egendomen vid nu löpande arrendetids utgång och torde mot dess genomförande hinder ur jorddelningens synpunkter ej

möta. Beträffande saluvärdet å det till försäljning föreslagna området, syntes detsamma — med hänsyn till att köparen av området borde åläggas att ansvara för de efter den 14 mars 1930 på egendomen i dess helhet belöpande odlingslåneannuiteterna — böra bestämmas till 37,108 kronor 55 öre, avrundat till 37,110 kronor, med tillägg av värdet av den del i egendomens allmänningsandel, som vid blivande avstyckningsförrättning å egendomen kunde komma att tilläggas området. Kronans andel i allmänningen torde enligt den av uppskattningsmännen föreslagna grund kunna uppskattas till 1,600 kronor. Köpeskillingen borde erläggas enligt de för försäljning av egendomar av ifrågasvarande storlek vanliga grunder.

Styrelsen finge jämväl förorda den ifrågasatta hembudsrätten för egendomens arrendator, Johan Alfred Gustafsson, vid områdets försäljning. Gustafsson hade innehaft arrenderätten till egendomen dels tillsammans med sin moder och sina syskon sedan år 1896, dels ensam sedan den 14 mars 1925. Köpeskillingen borde, i likhet med vad som tidigare medgivits i dylika fall, få erläggas under loppet av sex år, med en sjättedel årligen.

Jag biträder det av domänstyrelsen förordade försäljningsförslaget, dock att köpeskillingen, utan avseende å köparens övertagande av betalningsansvaret för det egendomen åvilande odlingslånet, bör bestämmas till värderingssumman för samma område, utgörande i avrundat tal 38,195 kronor, jämte kapitalvärdet av andelen i häradsallmänningen. Vid köpeskillingens likviderande bör sedermera verkställas avräkning med hänsyn till nämnda låne-medel.

Departements-
chefen.

Såsom förut berörts, överstiger arrendeavgiften för egendomen under nu löpande arrendeperiod ej 600 kronor. Kungl. Maj:tt skulle vid sådant förhållande kunna utan riksdagens hörande besluta om egendomens försäljning. Då emellertid för medgivande av hembuds rätt åt arrendatorn riksdagens medgivande lärer vara erforderligt, torde ärendet i dess helhet böra underställas riksdagens prövning.

Frågan om dispositionen av återstående del av egendomen torde framdeles bliva föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:tt måtte föreslå riksdagen medgiva,

att, sedan kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Dumstorp nr 1 i Säby socken av Jönköpings län blivit i enlighet med uppskattningsmännens förslag fördelad i förenämnda två med I och II betecknade lotter, förstnämnda lott må försäljas

antingen till egendomens arrendator, Johan Alfred Gustafsson, för en köpeskillning av 38,195 kronor med tillägg av värdet av ägolottens del i hemmanets allmänningsandel, att, efter avdrag av kapitalbeloppet för det egendomen i dess helhet åvilande odlingslånet som övertages av köparen, erläggas med en sjättedel vid tillträdet den 14 mars 1930 och en sjättedel, varje av nästföljande fem år samt under villkor i övrigt, att

lotten försäljes i det skick, vari den vid tillträdet befinnes, *att* köpeskillingen skall erläggas till länsstyrelsen i länet, som har att så snart första sjättedelen av köpeskillingen erlagts och köparens skuldförbindelse å återstoden därav avlämnats å lotten utfärda köpebrev, *att* lotten skall, därest den vid blivande avstyckning kommer .att utgöra stamfastighet, i jordeboken upptagas under titel allmänt frälse, *att* köparen skall svara för de å lotten för tiden efter tillträdesdagen belöpande utskylder och andra onera ävensom annuiteterna å det egendomen i dess helhet påvilande odlingslånet, *att* andra än kronan tillhöriga byggnader och anläggningar å lotten ej ingå i försäljningen, *samt att* köparen skall ensam vidkännas alla med lottens avskiljande, lagfart å fånget och andra med köpet förenade utgifter, ävensom kostnaderna för inteckning i egendomen till säkerhet för berörda skuldförbindelse,

eller, därest Gustafsson ej begagnar sig av medgivandet att förvärva ägolotten, å offentlig auktion till den högstbjudande under de i Kungl. Maj:ts brev den 29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1930 samt med skyldighet för köpare att övertaga betalningsansvaret för det egendomen i dess helhet åvilande odlingslånet,

åliggande det domänstyrelsen att med avseende å vad ovan anförts beträffande allmänningsandelen, efter det avstyckning verkstälts, slutligen fastställa saluvärdet å lotten.

8:o.

*Upplanda
nr 1, 3, 4
och 5 i Jön-
köpings län.*

Kronoegendomen 2 $\frac{1}{4}$ mantal Upplanda nr 1, 4 och 5 samt $\frac{1}{2}$ mantal Upplanda nr 3 Kronogården i Vetlanda socken av Jönköpings län är utarrenderad till den 14 mars 1930 mot årligt arrende av 1,800 kronor.

Under 1927 har egendomen besiktigats av kronojordstyckningsakkunniga och varit föremål för uppskattningsförrättning.

Av de inkomna handlingarna, däribland två av distriktslantmätaren Edw. Ekberg år 1927 kompletterade kartor, den ena över Upplanda nr 1, 4 och 5 samt den andra över Upplanda nr 3, med två beskrivningar, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 0.3 mil från Vetlanda stad, har en areal av 353.8 hektar, varav 0.848 hektar tomt, 62.968 hektar åker och trädgård, 23.724 hektar äng, 261.227 hektar betes- och skogsmark samt 5.033 hektar

impediment. A egendomen finnes ett torp Åtorpet med omkring 4.5 hektar åker samt två lägenheter, Anneberg och Åkerslund.

Åkerjorden utgöres av, förutom 20.895 hektar mossodling, som ej kan fullständigt torrläggas, delvis god och delvis medelgod sandmylla på sand-, grus- och alvbotten.

Egendomens byggnader äro i gott stånd och lämpade efter egendomens storlek. Behov av nybyggnad är ej nära förestående.

Kronojordstyckningssakkunniga hava framhållit, att Åtorpet vore erforderligt som arbetarbostad vid huvudgården, samt hava med hänsyn härtill och då torpet vore beläget helt nära huvudgårdens byggnader icke ifrågasatt ett fränskiljande av torpet till självständig brukningsdel. Någon framställning att få friköpa torpet hade icke heller gjorts. De sakkunniga hava därför förordat, att egendomen, som vore väl belägen nära Vetlanda, i sin helhet måtte bibehållas och ånyo utarrenderas.

I anledning av ansökning av innehavaren av lägenheten Åkerslund, smeden Adolf Johansson, som äger husen å lägenheten, att få inköpa denna med någon utökning av arealen hava *uppskattningsmännen*, då lägenheten, som varit i Johanssons släkt under lång tid, utan olägenhet kunde fränskiljas egendomen, tillstyrkt försäljning till Johansson av det område, som å kartan över Upplanda nr 1, 4 och 5 med en blyertslinje skiljts från egendomen i övrigt och omfattar ägofigurerna nr av 244, av 246, 247 - 250, av 251 och av 252 med en areal av 0.875 hektar, varav 0.396 hektar tomt och åker, 0.166 hektar äng samt 0.313 hektar betesmark; området har saluvärderats till 800 kronor och arrendevärderats till 40 kronor. Johansson har förklarat sig önska förvärva tomtområdet till angivna pris.

Från Axel Albinsson i Getinge hade till uppskattningsmännen inkommit framställning att få förvärva omkring 10 tunnland odlad jord, som skulle tilläggas hans jordbruk. Då denna åker vore av god beskaffenhet och ett bifall till ansökningen ej skulle främja egnahemsbildningen eller likartat ändamål, hava uppskattningsmännen avstyrkt bifall till densamma.

Egendomen med undantag av tomtlägenheten Åkerslund borde bibehållas och ånyo utarrenderas.

Egendomens arrendevärde har uppskattats till 2,500 kronor.

Länsstyrelsen har ej haft något att erinra mot uppskattningsmännens föreliggande förslag.

I skrivelse den 22 september 1928 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning. För egen del biträder styrelsen förslaget om försäljning av tomtlägenheten Åkerslund med av uppskattningsmännen föreslagen areal och om bibehållande i kronans ägo av egendomen i övrigt.

Med biträdande av samma förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte *Departements-*
föreslå riksdagen medgiva, *chefen.*

att tomtlägenheten Åkerslund om 0.875 hektar må från kronoegendomen 2 1/4 mantal Upplanda nr 1, 4 och 5 samt 1/2 mantal Upplanda nr 3 Kronogården i Vetlanda socken av Jönköpings län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med hembuds rätt för Adolf Johansson.

9:o.

*Eskilstorp
nr 3 Norrgård
i Jönköpings
län.*

Kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Eskilstorp nr 3 Norrgård i Järstorps socken av Jönköpings län är utarrenderad till den 14 mars 1930 mot årligt arrende av 1,100 kronor.

Under 1927 hava kronojordstyckningssakkunniga besiktigt egendomen, och har under samma år å egendomen hållits uppskattningsförrättning. Av handlingarna i ärendet, däribland en av förste lantmätaren Yngve Ostwald 1908 upprättad karta över inägorna samt yttergränserna omkring egendomen med beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 7 kilometer från Jönköping, innehåller en areal av 51.955 hektar, därav 0.729 hektar tomt, 19.617 hektar åker, 1.313 hektar äng, 29.402 hektar avrösningsjord och 0.894 hektar impediment.

Fähuset och stallet samt loglängan äro i så bristfälligt skick, att nybyggnad under de närmaste åren ej ansetts kunna undvikas. Övriga hus äro i gott skick och för egendomens behov fullt tillräckliga.

Enligt Kungl. Maj:ts resolution den 21 december 1923 äger Domneåns kraftaktiebolag rätt att hava elektriska ledningar framdragna över egendomen.

Taxeringsvärdet å egendomen har upptagits till 39,100 kronor, därav 7,500 kronor för skog och skogsmark.

Kronojordstyckningssakkunniga hava med hänsyn till uthusbyggnadernas dåliga beskaffenhet föreslagit egendomens försäljning. Jordarealen, som läge i ett samlat fält, vore enligt de sakkunnigas mening ej större än att den bildade en brukningsenhet av lämplig storlek. Egendomen förordades därför till upplåtelse i en lott.

Uppskattningsmännen hava, ehuru egendomen både vad jordbrukets beskaffenhet och ägornas läge i förhållande till varandra anginge, vore en av de bästa kronoegendomarna i länet samt läget i närheten av stad vore gynnsamt, likväl med hänsyn till de förestående nybyggnaderna och egendomens saluvärde i förhållande till arrendevärdet ansett sig icke böra föreslå bibehållande av egendomen i kronans ägo. Egendomens ägor vore så belägna i förhållande till varandra, att styckning i två lotter lätt kunde ske. Då emellertid husen med undantag av ladugårds- och logebyggnaderna vore i gott skick och fullt tillräckliga samt belägna så nära intill varandra, att uppdelning av dem mellan två styckningslotter icke lämpligen kunde ske, komme den ena styckningslotten att betungas med alltför stora och dyrbara hus av detta slag, under det att den andra styckningslotten komme att fullständigt sakna byggnader. Härtill komme, att den ena lotten skulle erhålla nästan enbart lerjord och den andra enbart sandjord. Egendomen utgjorde i dess nuvarande omfattning ett lagom stort bondejordbruk och borde försäljas ostyckad. Saluvärdet å egendomen har av uppskattningsmännen beräknats till 50,200 kronor, därav 18,986 kronor 80 öre för växande skog med en virkesmassa av 2,318.98 kubikmeter; och har arrendevärdet uppskattats till 1,200 kronor.

På av uppskattningsmännen given anledning har *egendomens arrendator*, Joh. Aug. Carlsson, förklarat sig önska förvärva egendomen med äganderätt till ovan angivna värde. Uppskattningsmännen hava föreslagit, att egendomen måtte hembjudas arrendatorn, vilken enligt handlingarna under sin

arrendetid väl skött jordbruk och byggnader, att förvärvas med äganderätt och att köpeskillingen måtte få erläggas antingen efter uppdelning under sex år med en sjättedel årligen och det återstående beloppet rüntefritt eller enligt grunder, som angåves i § 12 av förordningen den 17 december 1926 (nr 509) angående grunder för upplåtande från vissa kronoegendomar av jordbrukslägenheter under åborätt enligt lagen om upplåtelse under åborätt av viss jord samt av egnahemslägenheter.

Länsstyrelsen och överjägmästaren hava biträtt förslaget om egendomens försäljning i en lott. Överjägmästaren har därvid upplyst, att virkesmassan å skogen rätteligen utgjorde 3,325 kubikmeter, varför värdet å skogen enligt överjägmästarens mening borde upptagas till 28,682 kronor 37 öre. I följd härav komme egendomens saluvärde att uppgå till i runt tal 59,800 kronor.

I skrivelse den 20 juli 1928 har domänstyrelsen underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning. Jämväl styrelsen har ansett lämpligast, att egendomen försäljes i en lott. Den växande skogens värde borde icke skäligen kunna beräknas till högre belopp än 21,112 kronor. I följd härav komme saluvärdet å hela egendomen att uppgå till i jämnat tal 52,250 kronor. Egendomens arrendator, vilken innehaft egendomen sedan den 14 mars 1910, torde böra tillerkännas hembuds rätt vid försäljningen.

Jag biträder förslaget om egendomens disposition på sätt detsamma av domänstyrelsen förordats och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *Departements-
chefen.*

att kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Eskilstorp nr 3 Norrgård i Järstorps socken av Jönköpings län må försäljas

antingen till Joh. Aug. Carlsson för en köpeskillning av 52,250 kronor samt under villkor i övrigt, att egendomen må tillträdas den 14 mars 1930, att egendomen försäljes i det skick, den vid tillträdet befinnes, att köpeskillingen skall erläggas med en sjättedel vid tillträdet och en sjättedel den 14 mars varje av nästföljande fem år, att köpeskillingen skall inbetalas till länsstyrelsen i länet, som har att utfärda köpebrev å fastigheten, så snart första sjättedelen av köpeskillingen erlagts och köparens skuldförbindelse å återstoden därav avlämnats, att Domneåns kraftaktiebolag förbehålles den jämlikt Kungl. Maj:ts resolution den 21 december 1923 medgivna rätt att hava elektriska ledningar framdragna över egendomen, att köparen skall ansvara för alla å egendomen efter tillträdesdagen belöpande utskylder och andra onera samt att köparen skall ensam vidkännas alla med lagfart å fånget och andra med köpet förenade

utgifter ävensom kostnaderna för in-teckning i egen-domen till säkerhet för berörda skuldförbindelse,

eller, därest bemålde Joh. Aug. Carlsson icke begag-nar sig av medgivandet att förvärva egendomen, å offentlig auktion till den högstbjudande under de i Kungl. Maj:ts brev den 29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdesrätt för köparen den 14 mars 1930 samt med förbehåll i fråga om över egendomen framdragna elektriska ledningar på sätt ovan sagts.

10:o.

*Borragård
nr 1 i Jön-
köpings län.*

Kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Borragård nr 1 i Alseda socken av Jönköpings län är till den 14 mars 1930 utarrenderad mot ett årligt arrende av 428 kronor.

Under 1927 har egendomen besiktigats av kronojordstyckningssakkunniga samt undergått arrende- och saluvärdering. Av handlingarna, däribland en av distriktslantmätaren Edw. Ekberg 1927 upprättad karta över egendomen med beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 1 mil från Alseda järnvägsstation och 2 mil från Vetlanda, innehåller en areal av 104.75 hektar, därav 0.247 hektar tomt, 10.893 hektar åker och trädgård, 10.281 hektar äng, 82.522 hektar betes- och skogsmark samt 0.807 hektar impediment. Taxeringsvärdet har upptagits till 27,800 kronor, därav för skogen 11,800 kronor.

Egendomen ligger ej i samfällighet med annan egendom och har ej del i socken- eller häradsallmänning. Över egendomens inägor finnes framdragen en elektrisk ledning, tillhörig E. Carlsson, Holsbybrunn.

Abyggnaderna äro tillräckliga för egendomens behov; dock är boningshuset mycket gammalt och bristfälligt och behöver snart nybyggas.

Kronojordstyckningssakkunniga hava framhållit, att byggnaderna vid egendomen i allmänhet vore sämre och att jordbruket även vore av mindre god beskaffenhet. Inägoarealen vore för obetydlig att med fördel kunna uppdelas i två eller flera brukningsdelar. De sakkunniga hava hemställt, att inägora med lämplig tilidelnig av skogsmark måtte försäljas i en lott.

Uppskattningsmännen hava av enahanda skäl ansett, att styckning av egendomens jordbruk ej borde äga rum i annan mån, än att av egendomen ett med ägofiguren nr 34 å förberörda karta betecknat, till trädgårdsland använt område om 0.076 hektar måtte avskiljas och försäljas till handlanden Verner Lindeborg, vilken innehade en handelslägenhet å annan mark intill nämnda ägofigur och redan nu disponerade området samt vid förrättningen gjort framställning att få med äganderätt förvärva detsamma. Området har saluvärderats till 200 kronor och arrendevärderats till 10 kronor. Egen-domen i övrigt borde försäljas med hembuds rätt för egendomens arren-dator, avlidne Gustaf Adolf Stures stärbhusdelägare. Sture och hans stärbhus-delägare efter honom hade innehaft egendomen i 17 år och brukat den-samma väl. Då stärbhusets ekonomiska ställning vore sådan, att svårighet kunde möta att förvärva hela egendomen, har av uppskattningsmännen det

nordost om en å kartan genom ägofiguren nr 93 dragen streckad blyertslinje belägna skogsmarksområdet med en areal av 45.41 hektar värderats särskilt för sig för försäljning å offentlig auktion, om stärbhuset ansåge sig böra avstå från denna del. Värdet å sistnämnda område har med beaktande av en av vederbörande överjägmästare föreslagen jämkning i det av jägmästaren beräknade värdet å skogen upptagits till 36,000 kronor, därav 32,612 kronor 55 öre för växande skog. Anledningen till att uppskattningsmännen i första hand föreslagit hembud till stärbhuset av hela skogsmarken vore, att i skogsbygden avrösningsjord ej borde frånstyckas en så förhållandevis ringa utmarksareal, som den egendomen hade, utom då särskilda skäl därtill föreläge.

Saluvärdet å egendomen i övrigt, som å kartan omfattar ägofiguurerna nr 1—33, 35—92 och del av 93 med en areal av 59.264 hektar, därav enligt fördelning av uppskattningsmännen 11.064 hektar tomt och åker, 10.281 hektar äng samt 37.919 hektar skogs- och betesmark, har med beaktande av en av överjägmästaren föreslagen jämkning i det av jägmästaren beräknade värdet å skogen uppskattats till 25,800 kronor, därav för växande skog 12,811 kronor 95 öre. Arrendevärdet har beräknats till 440 kronor.

För upplåtelse av huvudgårdsslotten såsom åbolägenhet med rätt för åbon att vid första avgäldstidens slut inlösa lotten hava uppskattningsmännen föreslagit en avgäldstid av 20 år och en avgäld av 10 hektoliter råg och 40 kilogram smör, motsvarande enligt senast bestämda medelmarkegångspris för åren 1919—1928 333 kronor 60 öre, och har åbon ansetts böra tillförsäkras rätt till husbehovsvirke av 20 kubikmeter fast mätt till reparationer, vedbrand, stängsel och slöjd samt dessutom virke till nybyggnader i mån av tillgång. Köpeskillingen för å lotten befintliga kronan tillhöriga byggnader har beräknats till 6,700 kronor. Vid upplåtelse av lotten såsom åbolägenhet utan rätt för åbon att inlösa lotten har årliga avgälden föreslagits att utgå efter enahanda grunder som ovan angivits och värdet å byggnaderna uppskattats till 5,360 kronor. Därest egendomen skulle upplåtas under åborätt till annan än den nuvarande arrendatorn, borde förbehåll göras därom att arrendatorn tillhöriga byggnader ej inginge i upplåtelsen.

Om uppdelning av egendomen ansåges böra ske, borde befintliga vägar förbehållas att användas gemensamt.

Sedan G. A. Stures stärbhusdelägare erhållit kännedom om ovanstående värdering, hava stärbhusdelägarna förklarat sig önska med äganderätt förvärva hela egendomen, med undantag av det med ägofiguren nr 34 å kartan betecknade området.

Länsstyrelsen har ej haft något att erinra mot uppskattningsmännens förslag.

I fråga om det särskilt för sig värderade skogsmarksområdet om 45.41 hektar har *överjägmästaren* ansett att, om domänstyrelsen så funne lämpligt, detta kunde tilläggas den i Alseda socken belägna rätt betydande kronoparken Repperda men att, om området på grund av mera isolerat läge funnes böra försäljas, området borde utbudas å offentlig auktion samt att, därest vid auktionen det uppskattade saluvärdet ej kunde erhållas, området borde behållas i kronans ägo och tilläggas kronoparken Repperda.

På av domänstyrelsen framställd förfrågan, huruvida icke för nedbringande av köpeskillingen för huvudgårdsslotten den lotten tilldelade skogsmarken

kunde minskas något, har *domänintendenten* anfört, att det i bygden vore av vikt, att den till varje brukningsdel hörande skogsmarken ej vore allt för ringa, att uppskattningsmännen därför i föreliggande fall för åstadkommande av ett verkligt bärigt jordbruk tilldelat inägojorden så mycken skogsmark som möjligt, att områdets storlek även motiverades därav att i detsamma inginge till betydlig del kärrmark och att enligt domänintendentens uppfattning försäljningen icke skulle underlättas genom minskning av skogsmarksarealen.

Med skrivelse den 26 oktober 1928 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl Maj:ts prövning. Styrelsen biträder förslaget om försäljning med äganderätt var för sig av området om 0.076 hektar och huvudgårdsslotten om 59.264 hektar och har intet att erinra mot att vederbörande innehavare medgives hembuds rätt. Enligt styrelsens förmenande har huvudgårdsslotten erhållit för dess nyttjande såsom jordbruk fullt tillräckligt med skog. Skogsmarksområdet om 45.41 hektar torde såsom överjägmästaren i första hand föreslagit lämpligen kunna bibehållas i kronans ägo och förvaltas såsom kronopark. Vid blivande avstyckningsförrättning å egendomen torde komma att tillses, att de särskilda lotterna tillförsäkrades erforderliga vägar.

Enligt Kungl. Maj:ts resolutioner den 1 februari 1924 och den 15 maj 1925 har Hällaryds mekaniska verkstadsaktiebolag medgivits rätt att framdraga elektriska ledningar över egendomen.

*Departements-
chefen.* Jag biträder försäljningsförslaget, sådant detsamma av domänstyrelsen förordats. Till de två för försäljning avsedda lotternas upplåtande i förelagden ordning torde, oaktat egendomens arrendeavgäld under nu löpande arrendeperiod ej överstiger 600 kronor, riksdagens medverkan erfordras.

Beträffande förslaget att återstående del av kronoegendomen tilldelas kronoparken Repperda, torde detta böra upptagas till behandling, sedan riksdagens beslut i försäljningsfrågan föreligger.

I anslutning härtill hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Borragård nr 1 i Alseda socken av Jönköpings län må försäljas

dets förberörda område om 0.076 hektar till handlanden Verner Lindeborg mot en köpeskillning av 200 kronor samt under villkor i övrigt, att området må med äganderätt tillträdas den 14 mars 1930, att köpeskillningen vid tillträdet kontant erlagges till länsstyrelsen i länet, som har att, så snart köpeskillningen erlagts, å området utfärda köpebrev, att området säljes i det skick, det vid tillträdet finnes, att köparen skall svara för de å området för tiden efter tillträdesdagen belöpande utskylder och andra onera, samt att köparen skall ensam vid-

kännas alla med området avskiljande, lagfart å fånet och andra med köpet förenade utgifter,

dels ock huvudgårdslotten

antingen till avlidne Gustaf Adolf Stures stärbhusdelägare för en köpeskilling av 25,800 kronor att erläggas med en sjättedel vid tillträdet den 14 mars 1930 och en sjättedel den 14 mars varje av nästföljande fem år samt under villkor i övrigt, *att* lotten försäljes i det skick, den vid tillträdet finnes, *att* köpeskillingen skall erläggas till länsstyrelsen i länet, som har *att*, så snart första sjättedelen av köpeskillingen erlagts och köparens skuldförbindelse å återstoden därav avlämnats, å lotten utfärda köpebrev, *att* lotten skall i jordeboken upptagas under titel allmänt frälse, *att* innehavare av elektriska ledningar förbehållas den rätt att hava dylika ledningar framdragna över egendomen, som må hava medgivits dem, *att* köparen skall svara för de å lotten för tiden efter tillträdesdagen belöpande utskylder och andra onera, samt *att* köparen skall ensam vidkännas alla med lagfart å fånet och andra med köpet förenade utgifter ävensom kostnaderna för in-teckning i lotten till säkerhet för berörda skuldförbindelse,

eller, därest förbemälda stärbhusdelägare icke begagna sig av medgivandet att förvärva lotten, å offentlig auktion till den högstbjudande under de i Kungl. Maj:ts brev den 29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1930 och med förbehåll beträffande elektriska ledningar på sätt ovan angivits.

11:o

Genom beslut den 2 augusti 1889 förordnade Kungl. Maj:t, att indragna rustmästarbostället $\frac{1}{2}$ mantal Lönshult nr 2 Norregård i Vislanda socken av Kronobergs län skulle från den 14 mars 1890 förvaltas såsom kronopark. Den sålunda bildade kronoparken har benämnts kronoparken Lönshult.

*Lönshult nr 2
Norregård i
Kronobergs
län.*

Hos domänstyrelsen har arrendatorn av huvudgårdens inägor, Vilhelm Luning, hemställt att få inköpa nämnda inägor jämte lämpligt skogsmarksområde av kronoparken.

Med anledning härav har på domänstyrelsens föranstaltande och efter förordnande av länsstyrelsen i Kronobergs län domänintendenten i länet med biträde av uppskattningsmän samt vederbörande jägmästare och distriktslantmätare upprättat förslag till saluvärdering av det område, som borde försäljas.

I skrivelse den 25 juli 1928 har domänstyrelsen underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid överlämnat ärendet tillhörande handlingar, däribland en av distriktslantmätaren O. Strindberg över försäljningsområdet år 1927 upprättad karta med tillhörande beskrivning.

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

Kronoparken är belägen omkring 8 kilometer nordväst om Vislanda järnvägsstation.

Saluområdet utgör kronoparkens sydligaste del och omfattar en sammanlagd areal av 27.898 hektar, varav 0.44 hektar tomt, 4.08 hektar åker, 10.636 hektar äng, 12,501 hektar betes- och skogsmark och 0.241 hektar impediment. Dessutom finnes inom områdets gränser del av en samfällad väg, som icke ingår i det till försäljning ifrågasatta området.

Byggnaderna utgöras av boningshus, drängstuga, källare, hemlighus, vedbod och ladugård, samtliga i försvarligt skick. De äro tillräckliga för gårdens behov.

Åkern består av mycket stembunden sandmylla av medelgod beskaffenhet. Ängsmarken är till en mindre del god men till största delen beväxt med lövskog och av mindre god beskaffenhet samt stembunden. Betet är otillräckligt för gårdens behov. Skogsmarken är av medelgod beskaffenhet. Ståndskogen utgöres av tall och gran samt lövträd.

Lägenheten är för tiden till den 14 mars 1931 utarrenderad till Lünings mot en årlig avgift av 275 kronor. Lünings har innehaft arrendet i 16 år, varjämte hans förfäder under lång tid brukat egendomen.

Området har saluvärderats till 9,900 kronor, därav 2,932 kronor för skog. Arrendevärdet har uppskattats till 265 kronor.

Uppskattningsmännen, som även verkställt värdering för upplåtelse under åborätt, tillstyrka försäljning med hembuds rätt för nuvarande arrendatorn Lünings. Denne har ock förklarar sig önska förvärva området med äganderätt samt vilja betala förenämnt pris av 9,900 kronor.

Länsstyrelsen har intet att erinra emot områdets försäljning på sätt uppskattningsmännen föreslagit.

Vederbörande jägmästare och överjägmästare tillstyrka försäljningen, då området är beläget i en utkant av kronoparken och icke behövt för dennas skötsel.

Av samma skäl tillstyrker domänstyrelsen försäljningen.

Departements-
chefen. Jag finner ej anledning till erinran mot ifrågavarande försäljning och hemställer fördenskull, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ifrågavarande å här förut omnämnda av distriktslantmätaren O. Strindberg år 1927 upprättade karta angivna område med en areal av sammanlagt 27.898 hektar av $\frac{1}{2}$ mantal Lönshult nr 2 Norregård i Vislanda socken av Kronobergs län må avstyckas från stamfastigheten och med å lägenheten befintliga, kronan tillhöriga byggnader försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendom med tillträdesdag den 14 mars 1931 eller dessförinnan å dag,

då vederbörande nyttjanderättsinnehavare förklarar sig villig utan särskild ersättning frånträda de i lägenheten ingående områden, och med hembuds rätt för nuvarande arrendatorn Vilhelm Lünig samt under villkor, att kronan förbehålles rätt att använda å lägenheten befintliga vägar.

12:o.

Kronoegendomen $\frac{3}{8}$ mantal Hov nr 6 Norrgård i Växjö socken av Kronobergs län har genom domänstyrelsens kontrakt den 12 december 1906 varit upplåten å arrende till den 14 mars 1928 mot en årlig avgäld av 730 kronor. Styrelsen har efter nämnda tid ombestyrt egendomens skötsel intill den 14 mars 1930.

Hov nr 6
Norrgård i
Kronobergs
län.

Å egendomen hölls arrendeuppskattning under år 1925. Av det vid för rättningen upprättade instrumentet med tillhörande handlingar, däribland en av kommissionslantmätaren A. Lekander år 1879 upprättad, av distriktslantmätaren friherre Axel von Otter år 1925 kompletterad karta över egendomen jämte beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 0.2 mil från Växjö stad, har en sammanlagd areal av 190.48 hektar, därav 19.605 hektar åker och tomt, 2.976 hektar äng och odlingsmark, 144.729 hektar avrösningsjord och 23.17 hektar impediment.

Taxeringsvärdet för jordbruksdelen har upptagits till 17,500 kronor.

Vid egendomen finnas fyra lägenheter Skogslund, Sandvik, Dalen och Källeberget. Husen å lägenheterna Skogslund, Sandvik och Källeberget tillhöra respektive brukare. Byggnaderna å lägenheten Dalen tillhöra även, med undantag av en mindre del av ladugården, vilken del är kronans, lägenhetens innehavare.

Innehavaren av lägenheten Sandvik, Herman Magnusson, samt innehavaren av lägenheten Dalen, handlanden Edvard Andersson i Växjö, hava anhållit att få inköpa respektive innehav.

Uppskattningsmännen hava förordat upplåtelse av lägenheten Sandvik till eget hem. Lägenheten Dalens försäljning såsom jordbruksegnahemslägenhet tillstyrkes däremot icke av uppskattningsmännen. Denna lägenhet, som ligger omedelbart intill Evedals järnvägsstation å den över egendomens nordligaste del framdragna Växjö-Åseda järnväg, har av uppskattningsmännen förordats till uppdelning i 5 bostadstomter. Uppskattningsmännen hava därjämte föreslagit upplåtelse av ytterligare en bostadstomt, Lillbo, vid ovan nämnda station. Dessutom hava uppskattningsmännen förordat utläggning av 9 tomtområden vid egendomens sydgräns invid allmänna vägen till Växjö.

De vid Evedals järnvägsstation belägna tomterna hava å kartan betecknats med litt. M, N, O, P, Q och R och de vid egendomens sydgräns belägna med litt. B, C, D, E, F, G, H, I och K. Vid uppdelning av lägenheten Dalen hava samtliga lägenhetens byggnader tillagts tomtområdet litt. O.

I övrigt hava uppskattningsmännen, med hänsyn till *dels* att nybyggnad för egendomen under närmaste tiden vore obehövlig, *dels* att egendomen på

grund av närbelägenheten till Växjö stad sannolikt representerade betydligt högre värde än det jordbruksvärde, som kunde åsättas egendomen, föreslagit egendomens bibehållande tillsvidare och upplåtande på ytterligare arrende.

Vederbörande *skogsstatstjänstemän* hava biträtt uppskattningsmännens förslag till lägenheten Dalens uppstyckning och försäljning såsom tomter, jämte ytterligare ett därinvid beläget område. I fråga om försäljningen av lägenheten Sandvik, å kartan betecknad med litt. L, har jägmästaren ställt sig avböjande. Denna lägenhet borde enligt hans förmenande bibehållas för skogsstatens behov. Överjägmästaren har dock för sin del icke haft något att erinra mot lägenhetens försäljning. I övrigt hava skogsstatstjänstemännen som sin åsikt uttalat, att någon stegring i värdet av egendomens mark på grund av dess lämplighet för tomtförsäljning näppeligen vore att påräkna åtminstone under de närmaste 20 åren, varför egendomen sannolikt komme att under lång tid alltjämt nyttjas för jordbruk. Fördenskull och då den arrendeavgäld, som kunde påräknas för jordbruket, icke kunde tänkas motsvara skälig ränta å egendomens saluvärde, hava de förordat försäljning av egendomens inägoområde jämte en del av utmarken. Återstående delen av egendomens utmark jämte lägenheten Skogslund, å kartan betecknad med litt. S, skulle däremot bibehållas i kronans ägo för att sammanslås med den egendomen närbelägna kronoparken Hov Ödegård.

Länsstyrelsen har ansett, att lägenheten Sandvik borde bibehållas i kronans ägo med hänsyn till att den på tre sidor och till mer än $\frac{3}{4}$ av yttergränsernas hela längd vore omsluten av kronoegendomens skogsmark och i övrigt gränsade till allmän väg. Mot det upprättade styckningsförslaget i övrigt har länsstyrelsen icke något att erinra.

Kronojordstyckningssakkunniga hava förordat den ifrågasatta upplåtelsen av lägenheten Sandvik och bostadstomterna. Vad egendomens inägor beträffar hava de sakkunniga, då inom en ej alltför avlägsen framtid behov av nybyggnader vid huvudgården torde uppkomma och någon större efterfrågan å tomtmark vid egendomen inom den närmaste framtiden knappast syntes vara att påräkna, föreslagit, att huvudgården med lämplig tilldelning av avrösningsjord försäljes. Huvudgården vore ej större än att den för sig utgjorde en brukningsenhet av lagom storlek. Den huvudsakliga delen av skogsmarken jämte lägenheten Skogslund borde bibehållas i skogsstatens vård.

Domänstyrelsen har låtit föranstalta om ny uppskattning å egendomen i enlighet med de sakkunnigas förslag.

Av instrumentet över sistnämnda uppskattningsförrättning framgår, att *uppskattningsmännen* till försäljning såsom egnahemslägenheter förordat dels den mitt i inägoområdet befintliga lägenheten Källeberget, vars brukare, Oskar Andersson, anhållit att få friköpa lägenheten jämte ett 15 meter brett område bestående av berg och hagmark, dels ock det övriga av egendomens inägoområde jämte utmark intill en rät streckad linje, i söder begränsande ägofig. nr 122—124 och 145. I sistberörda försäljningslott skulle ingå de vid föregående uppskattningsstillfälle till försäljning föreslagna, vid egendomens sydgräns belägna tomtområdena litt. B, C, D, E, F, G, H, I och K.

Innehavaren av den från egendomen tidigare upplåtna lägenheten Ekedal har anhållit att få inköpa visst markområde att tilläggas lägenheten. Denna framställning har avstyrkts av förrättningsmännen, enär en dylik upplåtelse

skulle skada egendomen och minska dess värde utan motsvarande nytta för lägenhetens innehavare.

Uppskattningsmännen hava åsatt försäljningslotterna följande arrende- och saluvärden.

Ä g o l o t t	Areal hektar					Arrende- värde å kronor	Saluvärde kronor	
	åker och tomt	äng o. odlings- mark	avros- nings- jord	impe- diment	summa		summa	därav för växande skog
Huvudgården omfattande litt. A — med undantag av lägenheten Källeberget — litt. B, C, D, E, F, G, H, I och K	13.964	2,526	16.8305	0.809	34.1295	755	32,670	12,476
Sandvik eller litt. L	1.296	0.257	0.861	0.031	2.445	100	1,500	250
Källeberget omfattande ägo- lig. nr av 84, 85, 87— 89	0.149	—	0.1335	—	0.2825	25	400	—
Litt. M.	—	—	0.527	—	0.527	75	1,830	250
» N	0.293	—	0.06	—	0.353	40	1,060	—
» O	0.367	0.118	0.142	—	0.627	150	2,820	—
» P	0.223	—	0.041	—	0.264	75	1,320	—
» Q	0.265	—	0.019	—	0.284	75	1,135	—
» R	0.239	—	0.063	—	0.302	40	905	—

Återstoden av egendomen, betecknad med litt. S, tillika innefattande lägenheten Skogslund, skulle förbliva i kronans ägo.

För upplåtelse under åborätt av huvudgården hava uppskattningsmännen föreslagit en avgäld av 12 hektoliter råg, motsvarande efter ett medelmarkgångspris av 17 kronor 10 öre per hektoliter i penningar 205 kronor 20 öre, samt 60 kilogram smör, motsvarande efter ett medelmarkgångspris av 3 kronor 77 öre per kilogram i penningar 226 kronor 20 öre. Kronans andel i byggnaderna å huvudgården hava av uppskattningsmännen värderats till 8,750 kronor.

Arrendatorn av huvudgården, Gustaf Adolf Magnusson, samt innehavaren av lägenheten Källeberget, Oskar Andersson, hava, sedan de delgivits värderingsmännens förslag, anhållit att få med äganderätt förvärva respektive områden.

Uppskattningsmännen hava förordat, att huvudgården skulle hembjudas arrendatorn Gustaf Adolf Magnusson, som innehaft arrendet under en tid av 19 år, lägenheten Sandvik dess nuvarande innehavare Herman Magnusson, lägenheten Källeberget Oskar Andersson samt litt. O ägaren av de å lotten varande byggnaderna, Edvard Andersson. Samtliga försäljningslotter borde, enligt uppskattningsmännens åsikt, försälas med äganderätt. Vid försäljning av lotterna litt. M, N, O, P, Q och R skulle köpare förbehållas rätt till väg till Helgasjön samt att utan särskild ersättning använda stranden utmed nämnda sjö vid lotten litt. S norra gräns nedom åkerområdet till förtöjning av båtar och uppförande av badhus. Därjämte skulle köparen av lägenheten Källeberget förbehållas rätt till fri utfartsväg förbi huvudgårdens åbyggnader, samt vid försäljning av huvudgården rätt förbehållas kronan

att fritt använda de å detta område varande vägar ävensom rätt för Sydsvenska kraftaktiebolaget att disponera mark för den nu befintliga högspänningsledningen emot gällande villkor.

Länstyrelsen samt överjägmästaren hava tillstyrkt det nyupprättade försäljningsförslaget.

Domänstyrelsen, som i skrivelse den 27 juli 1928 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning, har därvid anfört följande.

Styrelsen biträdde i huvudsak det av uppskattningsmännen uppgjorda dispositionsförslaget. Mot de försäljningslotterna åsatta saluvärdena hade styrelsen icke något att erinra. I likhet med uppskattningsmännen ansåge styrelsen, att samtliga försäljningslotter borde försäljas med äganderätt. Lotten litt. A eller huvudgården funne emellertid styrelsen vara av den storlek, att den icke lämpligen borde försäljas såsom egnahemslägenhet. Icke heller funne styrelsen, att egnahemsgrunder borde komma i tillämpning vid försäljningen av tomtområdet litt. O. Övriga tomtområden ävensom lägenheterna Sandvik och Källeberget borde däremot upplätas i enlighet med grunderna för upplåtelse till egna hem. Huvudgården och tomten litt. O borde till åsatta saluvärden hembjudas den förstnämnda egendomens arrendator Gustaf Adolf Magnusson och den senare handlanden Edvard Andersson.

Departements-
chejen.

Jag tillstyrker dispositionsförslaget sådant detsamma förordats av domänstyrelsen. Beträffande förslaget att de efter frånstyckningen återstående delarna av kronoegendomen skulle sammanslås med kronoparken Hov Ödegård torde detsamma böra upptagas till behandling, sedan riksdagens beslut i försäljningsfrågan föreligger. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av kronoegendomen $\frac{3}{8}$ mantal Hov nr 6 Norrgård i Växjö socken av Kronobergs län

dels de med litt. L, M, N, P, Q och R betecknade lotter samt lägenheten Källeberget må var för sig med ovan angivet område upplätas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendom, med hembuds rätt för Herman Magnusson till lotten litt. L och för Oskar Andersson till lägenheten Källeberget ävensom med rätt för köparna av lotterna litt. M, N, P, Q och R till väg till Helgasjön och att utan särskild ersättning använda stranden utmed nämnda sjö vid lotten litt. S norra gräns nedom åkerområdet till förtöjning av båtar och uppförande av badhus samt för köparen av lägenheten Källeberget till fri utfartsväg förbi huvudgårdens åbyggnader,

dels tomtområdet litt. O må med angivet område och med rätt för köparen till ovan nämnda utfartsväg och användande av strand försäljas till handlanden Edvard Andersson mot en köpeskilling av 2,820 kronor att vid

tillträdet den 14 mars 1930 kontant erläggas till länsstyrelsen i länet, som har att å området utfärda köpebrev, samt under villkor i övrigt att köparen ensam vidkännes alla med lagfart å fånget och andra med köpet förenade kostnader,

dels ock huvudgården må försäljas

antingen till egendomens arrendator, Gustaf Adolf Magnusson, för en köpeskillning av 32,670 kronor att erläggas med en sjättedel vid tillträdet den 14 mars 1930 och en sjättedel den 14 mars varje av nästföljande fem år under villkor i övrigt, *att* lotten försäljes i det skick, vari den vid tillträdet befinnes, *att* köpeskillningen skall erläggas till länsstyrelsen i länet, som har att, så snart första sjättedelen av köpeskillningen erlagts och köparens skuldförbindelse å återstoden därav avlämnats, å lotten utfärda köpebrev, *att* rätt förbehålles kronan att fritt använda de å lotten varande vägar ävensom köparen av lägenheten Källeberget till fri utfartsväg förbi lottens åbyggnader samt Sydsvenska kraftaktiebolaget att emot gällande villkor disponera mark för den nu befintliga högspänningsledningen, *att* köparen skall svara för de å lotten för tiden efter tillträdesdagen belöpande utskylder och andra onera, *samt att* köparen skall ensam vidkännas alla med lagfart å fånget och andra med köpet förenade utgifter ävensom kostnaderna för in-teckning i lotten till säkerhet för berörda skuldförbindelse,

eller, därest Magnusson icke begagnar sig av omförmälda medgivande att förvärva lotten, å offentlig auktion till den högstbjudande under de i Kungl. Maj:ts brev den 29 maj 1874 stadgade villkor, med tillträdesrätt för köparen den 14 mars 1930 samt med förbehåll om rätt för kronan att fritt använda de å lotten varande vägar, för köparen av lägenheten Källeberget till fri utfartsväg förbi lottens åbyggnader samt för Sydsvenska kraftaktiebolaget att emot gällande villkor disponera mark för den nu befintliga högspänningsledningen.

13:o.

Kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Häringetorp nr 1 i Bergunda socken av Kronobergs län är för domänfondens räkning utarrenderad till den 14 mars 1929 mot ett årligt arrende av 600 kronor.

*Häringetorp
nr 1 i Krono-
bergs län.*

Under 1926 har å egendomen hållits uppskattningsförrättning. Av instrumentet över nämnda förrättning jämte övriga till ärendet hörande

handlingar, däribland dels en karta med tillhörande beskrivning över egendomens åker och äng, upprättad år 1926 av distriktslantmätaren Richard Lindell (inägokartan), dels ock en av F. af Petersen upprättad karta över utmarken till egendomen (skogskartan), inhämtas bland annat följande.

Egendomen, belägen 1.3 mil från Växjö och 0.3 mil från Gemla järnvägsstation, är förlagd i fyra skiften: hemskiftet, utgörande egentliga inägoområdet jämte de öster därom belägna skogsområdena Skrubben och Långnåbben — de båda sistnämnda områdena å skogskartan betecknade med II —, ett utmarksskifte, å skogskartan betecknat med I och III, samt två madskiften, det ena utgörande skiftet V å skogskartan och det andra skiftet IV å samma karta och motsvarande å inägokartan ägofigurerna 34—36. Ägofigurerna 39—69 å inägokartan sammanfalla i huvudsak med ägofiguren 2 å det med III betecknade skiftet å skogskartan.

Egendomen innehåller en areal av 94.254 hektar, därav 12.369 hektar åker, 9.228 hektar äng, 71.01 hektar skogs- och betesmark samt 1.647 hektar impediment.

Åkern består av dels fastmarksåker och dels mossodling. Den senare, utgörande ett område om 3.823 hektar och belägen på 0.3 mils avstånd från huvudgården, är vattensjuk och i stort behov av utdikning. Ängen består till större delen av kärrmarker, även dessa tidvis översvämmade av vatten. Egendomens skog är i god kultur och överstiger egendomens behov.

Byggnaderna vid egendomen äro tillräckliga men gamla och av sämre beskaffenhet.

Torp eller lägenheter finnas icke å egendomen.

Egendomen äger andel i samfällid fägata samt till $\frac{1}{7}$ i den Håringe by tillhörande samfälligheten Enudden, som utgöres av skogsmark om cirka 5 å 6 hektar.

Taxeringsvärdet har upptagits till 44,800 kronor, därav 34,000 kronor för skogen.

Med hänsyn till en ofrånkomlig och jämförelsevis kostsam nybyggnad vid egendomen, hava *uppskattningsmännen* hemställt om egendomens försäljning, vilken borde ske i en lott. Värderingssumman för mark jämte byggnader har upptagits till 14,200 kronor, vartill komme värdet av växande skog. Uppskattningsmännen hava föreslagit, att egendomen måtte hembjudas nuvarande arrendatorn av egendomen, Ernst Hugo Carlsson, som sedan 1890 innehaft egendomen och skött densamma väl.

Länsstyrelsen har icke haft något att erinra mot uppskattningsmännens förslag.

Kronojordstyckningssakkunniga hava med hänsyn till byggnadernas mindre goda beskaffenhet och den obetydliga inägoarealen föreslagit egendomens avyttrande i en lott, eventuellt efter fränskiljande av någon del av skogsmarken.

Skogsstatstjänstemännen hava för sin del ansett det mindre lämpligt att försälja hela egendomen. Endast inägoområdet med tillägg av lämplig areal skogsmark borde enligt deras uppfattning avyttras och återstoden av egendomen bibehållas i statsverkets ägo. Såsom skäl härför har anförts: Vackra kulturer funnes å skiftena och skogsmarken vore av mycket god beskaffenhet. Egendomen vore så belägen, att tjänsteresor ändock komme att förläggas i omedelbar närhet av densamma. Fördelarna av att bibehålla ett par smärre skogsskiften i kronans ägo komme fördens skull att mer än väl

uppväga nackdelarna. Därjämte vore det principiellt oriktigt, att staten till småbruk avsatte för stora skogsområden, vilka ovillkorligen uppammade virkesspekulation för dem, som inköpte kronans egendomar.

Enligt skogsstatstjänstemännens förslag skulle försäljningslotten utgöras av, förutom egendomens samtliga å distriktslantmätaren Lindells karta upptagna inägor, följande utmarksområden: hela skiftet V å skogskartan, av skiftet II å samma karta ägofiguerna 1—5 och 7 eller den så kallade Skrubben samt del av ägofiguren 8 intill ett å kartan utmärkt dike ävensom av skiftet III ägofiguren 1 och delar av ägofiguerna 2 och 3. I kronans ägo skulle däremot bibehållas skogskartans skifte I i dess helhet samt ägofiguerna 10—22 och del av 8 å skogsskiftet II ävensom ägofiguren 4 samt delar av ägofiguerna 2 och 3 å skogsskiftet III, allt med en sammanlagd areal av 42.79 hektar.

Försäljningslotten skulle komma att omfatta en areal av 51.464 hektar, därav 12.369 hektar åker, 9.228 hektar äng, 13.22 hektar skogsmark, 15 hektar kärr- och mossmark samt 1.647 hektar impediment med värden beräknade av uppskattningsmännen för inägojord till 9,119 kronor 60 öre och av skogsstatstjänstemännen för skogsmark och skog till respektive 1,472 kronor och 9,462 kronor eller sammanlagt i runt tal 20,100 kronor.

Domänstyrelsen, som i skrivelse den 14 september 1928 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning, har biträtt skogsstatstjänstemännens försäljningsförslag. I anslutning till vad uppskattningsmännen hemställt anser styrelsen försäljningslotten böra hembjudas nuvarande arrendatorn av egendomen. Vid försäljningen borde förbehåll göras om avverkningstid intill den 1 maj 1930 för under år 1927 utstämplad och försäld skog.

Mot försäljning av den del av egendomen, skogsstatstjänstemännen föreslagit, har jag intet att erinra. Jag anser därvid i likhet med domänstyrelsen, att hembuds rätt bör tillerkännas den nuvarande arrendatorn. På de skäl, som skogsstatstjänstemännen anfört, biträder jag vidare förslaget om bibehållande av återstående del av egendomen i kronans ägo.

*Departements-
chefen.*

Såsom ovan berörts uppgår egendomens arrendeavgäld till 600 kronor för år, och skulle Kungl. Maj:t vid sådant förhållande kunna utan riksdagens hörande besluta om upplåtelse från egendomen. Med hänsyn till den ifrågasatta hembuds rätten för arrendatorn torde emellertid riksdagens medgivande till den föreslagna försäljningen böra inhämtas. Till frågan om dispositionen av den i kronans ägo kvarvarande delen av egendomen torde jag få återkomma, sedan riksdagens beslut i försäljningsfrågan föreligger.

Jag hemställer nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att, sedan kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Häringetorp nr 1 i Bergunda socken av Kronobergs län blivit fördelad i två lotter, den ena omfattande egendomens inägor tillika med ovan angiven utmark och den andra egendomen i övrigt, förstnämnda lott må försäljas

antingen till egendomens nuvarande arrendator, Ernst Hugo Carlsson, mot en köpeskilling av 20,100 kronor,

att erläggas med en sjättedel vid tillträdet den 14 mars 1929 och en sjättedel den 14 mars varje av nästföljande fem år samt under villkor i övrigt, *att* fastigheten försäljes i det skick, vari den vid tillträdet befinnes, *att* köpeskillingen erlægges till länsstyrelsen i länet, som har att, så snart första sjättedelen av köpeskillingen erlagts och köparens skuldförbindelse å återstoden därav avlämnats, å fastigheten utfärda köpebrev, *att* köparen svarar för de å fastigheten för tiden efter tillträdesdagen belöpande utskylder och andra onera och medgiver säljaren rätt till avverkning intill den 1 maj 1930 för den å fastigheten före försäljningen utstämplade skogen, *samt att* köparen ensam vidkännes alla med lagfart å fånget och andra med köpet förenade utgifter ävensom kostnaderna för in-teckning i fastigheten till säkerhet för berörda skuldförbindelse,

eller, därest bemälda Carlsson icke begagnar sig av nämnda medgivande att förvärva fastigheten, å offentlig auktion till den högstbjudande under de i Kungl. Maj:ts brev den 29 maj 1874 stadgade villkor med beräknad tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1929 samt med skyldighet för honom att medgiva avverkning av skog å fastigheten intill tid som ovan nämnts.

14:o.

Tjängvede
nr 1 i Got-
lands län.

Landsfiskalsbostället $\frac{5}{8}$ mantal Tjängvede nr 1 i Kräklinge socken $\frac{2}{3}$ av Gotlands län har enligt kammarkollegii och statskontorets gemensamma beslut den 16 september 1926 från och med den 14 mars 1927 indragits till statsverket. Från nämnda tidpunkt har egendomen genom domänstyrelsens försorg utarrenderats till den 14 mars 1929 mot en årlig avgäld av 50 kronor. Sedermera har styrelsen gått i författning om egendomens skötsel till den 14 mars 1930. På anmodan av domänstyrelsen har under 1927 verkställts uppskattningsförrättning å egendomen.

Av instrument över nämnda förrättning med därtill hörande handlingar, däribland två kartor, upprättade år 1926, den ena av t. f. överlantmätaren Gustaf Köhler och den andra av distriktslantmätaren Sigurd E. Campbell jämte tillhörande beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen omkring 1 mil från Katthammarsviks hamnplats och 2 mil från Buttle järnvägsstation, har en sammanlagd areal av 313.84 hektar, därav 19.945 hektar tomt och åker, 6.23 hektar äng, 12.68 hektar odlingsmark, 274.725 hektar avrösningsjord och 0.26 hektar impediment. Åkerjorden, bestående av sandmylla på grusbotten, är övervägande av sämre beskaffenhet och delvis vattensjuk.

Egendomen omfattar fyra från varandra avlägset belägna skiften, nämligen: första skiftet eller Gurpehedsskogen om 78.608 hektar avrösningsjord,

andra skiftet eller hemskiftet om 78.628 hektar in- och avrösningsjord, tredje skiftet eller Burghagen om 129.716 hektar avrösningsjord samt fjärde skiftet eller Uppsteget om 26.888 hektar avrösningsjord.

Torp eller lägenheter finnas ej å egendomen.

Taxeringsvärdet å egendomen har upptagits till 42,400 kronor, därav 26,700 kronor för skog och skogsmark.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att första, tredje och fjärde skiftena, vilka omfatta enbart skogsmark, avsättas till kronopark, medan andra skiftet eller hemskiftet, omfattande såväl in- som avrösningsjord, skulle i sin helhet försäljas.

Såsom motiv för detta skiftes försäljning hava uppskattningsmännen framhållit, att av egendomens åbyggnader uthusen, särskilt ladugårdsbyggnaden, vore i så dåligt skick, att grundlig ombyggnad eller helst nybyggnad oundvikligen måste företagas. Kostnaden härför uppginge enligt uppskattningsmännens beräkning till 5,000—6,000 kronor, virke oräknat. Skulle dessutom behöflig dränering av egendomens åkerjord företagas, kunde från egendomen ej påräknas någon som helst inkomst för statsverket under de närmaste 15 å 20 åren.

Uppskattningsmännen hava ansett, att en uppdelning av hemskiftet i flera jordeboksenheter ej borde ske, enär till följd av jordens klena beskaffenhet en något så när ekonomisk bärig enhet måste omfatta ganska stor areal. Endast smärre avsöndringar borde möjligen kunna ske.

Vid uppskattningsstillfället hade följande personer anmält sig till förvärvande av markområden från hemskiftet. Fr. Engström i Kräklingbo, ett markområde, omfattande å förenämnda karta ägofigurerna nr 55 och 102. Gränserna hava å kartan inlagts med brun färg, och området har betecknats som lott nr 2. Engström har å detta område uppfört en ladugårdsbyggnad och en smedja, sistnämnda byggnad jämväl belägen å egendomen angränsande mark. Kräklingbo mejeri ett markområde å omkring 0.4 hektar, vars gränser å förberörda karta inlagts med zinnerfärg och omfattande en del av ägofiguren nr 132. Byggnadssnickaren Reinhold Olofsson i Kräklingbo, ett markområde å omkring 5.85 hektar, vars gränser å förberörda karta inlagts med zinnerfärg, omfattande området ägofigurerna av 2, 3—24, av 25, av 26 och av 31. Kräklingbo trösk- och sågförening, en sågbacke omfattande ägofiguren nr 54 om 1.22 hektar och betecknad som lott nr 3, vars gränser å kartan inlagts med brun färg. Ett därå befintligt såghus äges av föreningen. Därest det utan olägenhet kunde ske för egendomens disposition i övrigt, har föreningen anhållit att få förvärva även ett område, omfattande ägofigurerna nr 37—53. Thure Thomsson i Ala, ett markområde å omkring 18 hektar, vars gränser å kartan inlagts med zinnerfärg och omfattande ägofigurerna nr av 57, av 62, av 68, av 95, 96—100, av 101, 102—130.

Uppskattningsmännen hava endast förordat bifall till de av Fr. Engström och Kräklingbo trösk- och sågförening gjorda ansökningar om förvärvande av markområden, dock vad föreningen anginge endast den ägofiguren nr 54 omfattande sågbacken. Härutinnan framhålles, att ett bifall till övriga begärda framställningar om markupplåtelse skulle innebära ett sönderstyckande av hemskiftet och försäljande av de mest välbelägna och begärligaste delarna därav, så att det troligen skulle visa sig svårt att realisera återstoden. Vad särskilt anginge det av Kräklingbo mejeri begärda området, vore detta avsett att användas såsom damm för isupptagning för mejeriets

behov. Härigenom kunde uppstå stor risk för försumpning av en del av egendomens åkerjord.

Sedan uppskattningsförrättningen hållits å egendomen har, enligt vad jägmästaren meddelat, å hemskiftet utsynats 430 kubikmeter skog för försäljning. Med iakttagande av den värdesänkning skogen åsamkats genom ovannämnda utsyning hava försäljningslotterna åsatts följande arrende- och saluvärden:

Försäljningslott	Areal hektar					Arrendevärde kronor	Saluvärde kr.	
	tomt och åker	äng	odlingsmark	avrösningsjord	summa		Summa	därav för växande skog
Lotten nr 1. Hemskiftet	19.9	6.2	12.6	38.3	77	400	20,000	12,365
Lotten nr 2	—	—	—	0.15	0.15	—	100	—
Lotten nr 3	—	—	—	1.22	1.22	—	300	—

I arealuppgiften beträffande lotten nr 2 har en 20 meter lång och 5 meter bred väg undantagits för gemensamt behov.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att lotten nr 1 skulle försälas å offentlig auktion till den högstbjudande. En upplåtelse under åborätt kunde väntas bliva en dålig affär för staten, och allmänheten skulle säkerligen ställa sig oförstående inför ett utbud under dylik rätt, enår äganderätten av ålder ansåges såsom den enda önskvärda upplåtelseformen. I sådant hänseende framhålles att, med bortseende från boställen och kronoegendomar, upplåtelse på arrende sällan förekommit. Lotterna nr 2 och 3 borde hembjudas, den förra Fr. Engström och den senare Kräklingbo trösk- och sågförening.

I händelse av upplåtelse under åborätt har föreslagits, att åbon skulle äga att efter första avgäldstidens utgång inlösa fastigheten. Årsavgälden har upptagits till 300 kronor. Med hänsyn till den dåliga hävd, vari jorden befunde sig, har föreslagits, att avgälden under de fem första åren nedsättes till hälften av nämnda belopp. Lösesumman för kronans åbyggnader föreslås till 6,100 kronor. Det förutsättes, att för husbehov lämplig och tillräcklig areal skogsmark kommer att ingå under åboupplåtelsen.

Överjägmästaren har förklarat sig instämma i uppskattningsmännens förslag rörande disposition av egendomen.

Länsstyrelsen har likaledes tillstyrkt nämnda förslag.

Med skrivelse den 14 december 1928 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning. Jämväl styrelsen förordar det av uppskattningsmännen upprättade dispositionsförslaget. Mot de försäljningslotterna åsatta saluvärden har styrelsen icke något att erinra.

Departements-
chefen.

Även jag förordar det av myndigheterna tillstyrkta försäljningsförslaget.

Såsom ovan berörts understiger egendomens arrendeavgäld under nu löpande arrendeperiod 600 kronor, och skulle Kungl. Maj:t vid sådant förhållande kunna utan riksdagens hörande besluta om upplåtelser från egendomen. Med hänsyn till de föreslagna hembudsätterna torde ärendet böra underställas riksdagens prövning.

Frågan om dispositionen av egendomen i övrigt ännar jag frändeles, sedan riksdagens beslut rörande försäljningen föreligger, underställa Kungl. Maj:ts prövning.

Jag hemställer nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att från kronoegendomen $\frac{5}{8}$ mantal Tjängvede nr 1 i Kräklinge socken av Gotlands län må var för sig med ovan angivet område försäljas

dels lotten nr 1 å offentlig auktion till den högstbjudande under de i Kungl. Maj:ts brev den 29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdesrätt för köpare räknad från den 14 mars 1929,

dels ock lotten nr 2 till Fr. Engström i Kräklingbo mot en köpeskillning av 100 kronor och lotten nr 3 till Kräklingbo trösk- och sågförening mot en köpeskillning av 300 kronor under följande för var och en av lotterna gällande villkor, *att* köpeskillingen erlægges senast å tillträdesdagen och inbetalas till länsstyrelsen i länet, som har att å lägenheten utfärda köpebrev, *att* området får tillträdas räknat från den 14 mars 1929 i det skick det befinner, varvid köparen inträder i de rättigheter och skyldigheter, Kungl. Maj:t och kronan ägt till den arrendator eller brukare, som vid samma tid avträder egendomen, *att* köparen skall svara för de området författningensligen efter tillträdet åliggande utskylder och andra onera, *samt att* köparen ensam skall vidkännas lagfarts-, avstycknings- och andra med köpet förenade utgifter.

15:o.

Kronoegendomen Hjortshög nr 4 och 7 om $1\frac{1}{2}$ mantal i Kropps socken av Malmöhus län är utarrenderad för tiden till den 14 mars 1931 mot en från den 14 mars 1926 till 4,990 kronor förhöjd årlig arrendavgift.

Under 1927 har egendomen besiktigats av kronojordstyckningssakkunniga och har egendomen under 1928 varit föremål för uppskattningsförrättning.

Av de inkomna handlingarna, däribland en av distriktslantmätaren Ludvig Engzell år 1927 över egendomen upprättad karta med beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen i Hjortshögs by 10 kilometer från Hälsingborgs stad samt 4 kilometer från Mörarps och Päärps järnvägsstationer, har en areal av sammanlagt 90.283 hektar. Egendomen ligger i två skiften, hemskiftet omfattande 68.839 hektar, därav 67.139 hektar åker, tomt och dylikt, 1.442 hektar äng och 0.258 hektar impediment, samt det över 2 kilometer från gården belägna utskiftet om 21.444 hektar, därav 20.661 hektar åker, tomt och dylikt, 0.513 hektar äng och 0.27 hektar impediment.

*Hjortshög
nr 4 och 7
i Malmöhus
län.*

Byggnaderna vid hemskiftet äro tillräckliga för dess areal och i gott skick. Akern är av växlande beskaffenhet. Från att å ömse sidor av gårdsbyggnaderna till en areal av 20 hektar bestå av god mylla på leralv, övergår den först till grusblandad lermylla för att slutligen västerut utgöra mager grus- och sandmylla på torr grusbotten.

Utskiftet är bebyggt med för skiftets självständiga drift någorlunda tillräckliga hus. Jorden i skiftet består av god mylla på blandad sand- och lerbotten.

1928 års taxeringsvärde å egendomen utgör 128,000 kronor.

Kronojordstyckningsakkunniga hava föreslagit, att utskiftet måtte frånskiljas egendomen och försäljas som en lott, samt att egendomen i övrigt, vars uthusbyggnader enligt de sakkunnigas mening kunde tjäna ännu en tid framåt, måtte utarrenderas under en period, varefter frågan om ytterligare styckning borde upptagas till prövning.

I en till domänintendenten i länet ingiven, av egendomens arrendator Erik Hj. Nilsson förordad ansökning har brukaren av utskiftet, *Erik Gunnar Olsson*, anhållit att få köpa skiftet vid arrendeperiodens utgång den 14 mars 1931; och har Olsson som skäl framhållit, att han sedan våren 1925 för sin svåggers, egendomens arrendator, räkning brukat skiftet, att han ägde det där befintliga äldre boningshuset och uppfört uthusbyggnader, som nu vore tillräckliga för lägenhetens brukning, och att han i lägenheten nedlagt sina besparingar.

Vid uppskattningstillfället har Olsson på grund av sina ekonomiska förhållanden ändrat sin ansökning att företrädesvis avse skiftets upplåtelse på arrende under närmast instundande arrendeperiod. *Uppskattningsmännen*, som icke i annat avseende ansett försäljning av jord från egendomen böra ifrågasättas, hava förordat Olssons senare begäran men hava dock ansett sig böra åsätta skiftet saluvärde.

Utskiftet, som å kartan omfattar ägofigurerna 1—17, har saluvärderats till 32,160 kronor och åsatts ett arrendevärde av 1,075 kronor. Arrendevärdet för hemskiftet har beräknats till 3,560 kronor. Skulle utskiftet utarrenderas gemensamt med huvudgården, borde arrendevärdet utgöra 4,550 kronor. Vid eventuell försäljning av utskiftet borde Olsson beredas hembuds rätt.

Länsstyrelsen har ansett, att utskiftet borde försäljas. Ur räntabilitets synpunkt vore det förmånligt för kronan att försälja skiftet vid arrendeperiodens utgång. Då detta i vart fall i en framtid torde komma att avyttras, saknades skäl att behålla skiftet ytterligare någon arrendeperiod. Därest det läte sig göra, borde skiftets brukare, förenämnde Olsson, beredas hembuds rätt till åsatt saluvärde, mot vilket länsstyrelsen icke funnit något att erinra. Olsson borde i så fall medgivas rätt att erlægga köpeskillingen under loppet av sex år med en sjättedel årligen. Därest Olsson icke skulle antaga hembudet, borde skiftet försäljas i den ordning, som funnes stadgat i Kungl. Maj:ts brev den 29 maj 1874.

I skrivelse den 22 september 1928 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning. För egen del biträder styrelsen de sakkunnigas, av länsstyrelsen, tillstyrkta förslag till försäljning av egendomens utskifte och har intet att erinra mot att skiftets innehavare beredes förmånsrätt vid försäljningen. Köpeskillingen borde få erläggas under loppet av sex år med en sjättedel årligen.

I anslutning till försäljningsförslaget hemställer jag, att Kungl. Maj:ts Departements-
 måtte föreslå riksdagen medgiva, chefen.

att av kronoegendomen Hjortshög nr 4 och 7 om 1 1/2 mantal i Kropps socken av Malmöhus län förberörda utskifte om 21.444 hektar må försäljas

antingen till dess nuvarande brukare, Erik Gunnar Olsson, för en köpeskillning av 32,160 kronor att erläggas med en sjättedel vid tillträdet den 14 mars 1931 och med en sjättedel den 14 mars varje av näst följande fem år samt under villkor i övrigt, *att* skiftet försäljes i det skick, det vid tillträdet befinnes, *att* köpeskillingen erlægges till länsstyrelsen i länet, som har att, så snart första sjättedelen av köpeskillingen erlagts och köparens skuldförbindelse å återstoden därav avlämnats, å skiftet utfärda köpebrev, *att* köparen svarar för de å skiftet för tiden efter tillträdesdagen belöpande utskylder och andra onera, samt *att* köparen ensam vidkännes alla med lagfart å fånget, utskiftets utbrytande och andra med köpet förenade utgifter ävensom kostnaderna för inteckning i fastigheten till säkerhet för berörda skuldförbindelse,

eller, därest Olsson icke begagnar sig av omförmälda medgivande att förvärva utskiftet, å offentlig auktion till den högstbjudande under de i Kungl. Maj:ts brev den 29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1931.

16:o.

Kronoegendomen 1 mantal Beläteröd nr 1 i Myckleby socken av Göteborgs och Bohus län är genom domänstyrelsens kontrakt den 14 oktober 1921 upplåten å arrende till den 14 mars 1929 mot en årlig avgäld av 1,480 kronor. Domänstyrelsen har efter nämnda tid ombestyrvt egendomens skötsel under ytterligare ett år. *Beläteröd nr 1
i Göteborgs
och Bohus län.*

Å egendomen hölls arrendeuppskattning under år 1926. Av det vid förrettningen upprättade instrumentet jämte övriga till ärendet hörande handlingar, däribland en över egendomen av extra lantmätaren K. H. Wahlgren år 1918 upprättad, av samme lantmätare år 1920 ändrad karta jämte beskrivningar, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 0.8 mil från Svanesunds ångbåtsstation å ön Orust, 4 mil från Uddevalla och 6 mil från Göteborg, har en areal av 99.203 hektar, därav 1.624 hektar tomt och trädgård, 33.28 hektar åker, 3.351 hektar äng, 58.225 hektar avrösningsjord och 2.723 hektar impediment. Byggnaderna å egendomen äro i hjälpligt skick.

Enligt Kungl. Maj:ts brev den 3 juni 1921 har från egendomen försålts den å egendomens nordligaste del belägna lägenheten Änghagen om 6.396 hektar. Denna lägenhet är ej inräknad i ovanstående arealuppgift över egendomen.

Å egendomen finnas torpen Stenliden, Rosendal och Kniphuset. Torpen, vilka äro försedda med staten tillhöriga byggnader, hava av nuvarande brukarne innehafits mer än fem år.

Taxeringsvärdet å egendomen är upptaget till 39,500 kronor, därav för skogsmark och skog 4,900 kronor.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att egendomen skulle bibehållas i kronans ägo samt beräknat arrendevärdet till 1,275 kronor för år.

Vid besiktning 1926 å egendomen hava *kronojordstyckningsakkunniga*, med hänsyn till det mindre goda skick vari ladugården och stallet vid huvudgården befunno sig, föreslagit egendomens försäljning.

Enligt de sakkunnigas förslag borde egendomen uppdelas i fyra lotter, därvid jordfördelningen mellan torpen verkstälts så vitt möjligt i enlighet med torparnas vid besiktningstillfället framställda önskemål.

De fyra styckningslotterna skulle utgöra:

1) torpet Stenliden om 1.616 hektar åker jämte ladugården och åkerjorden om 1.458 hektar vid torpet Rosendal;

2) det åkerområde om cirka 5 hektar, som vore beläget intill torpet Stenliden men för närvarande brukades under huvudgården, jämte boningshuset å torpet Rosendal och erforderlig tomtmark;

3) torpet Kniphuset; samt

4) återstående delen av huvudgården.

Skogsmarken borde enligt de sakkunniga uppdelas å de särskilda styckningslotterna.

Innehavarna av torpen Stenliden och Rosendal anmälde sig vid besiktningstillfället såsom spekulanter å respektive lotterna nr 1 och 2.

På grund av de sakkunnigas styckningsförslag har domänstyrelsen låtit föranstalta om ny saluvärdering å egendomen.

Enligt det instrument, som i anledning härav upprättats, hava de fyra styckningslotterna av *uppskattningsmännen* åsatts följande arrende- och saluvärden.

Styckningslottens nr och beteckning å kartan	A r e a l h e k t a r					Summa	Arrende- värde kronor	Saluvärde kronor	
	åker, tomt, trädgård	ängs- och betes- mark	skogs- och hag- mark	impedi- ment	Summa			Summa	därav för växande skog
Nr 4, litt. A	25.169	2.921	36.063	1.558	65.711	1.100	39,000	8,000	
» 2, » B	4.723	0.24	4.854	0.164	9.981	150	5,300	1,200	
» 1, » C	3.384	0.094	9.349	0.259	13.086	100	3,700	440	
» 3, » D	2.165	0.125	7.267	0.155	9.712	80	2,600	200	

För styckningslotternas gemensamma behov har i styckningsplanen undantagits en areal om 0.713 hektar utgörande vägar samt ett grustag, det senare

omfattande å kartan ägofiguren nr 396. Såväl de undantagna vägarna som grustaget hava å kartan inlagts med lilafärg.

De fyra styckningslotternas gränser hava å kartan inritats med smala lilafärgade linjer.

För upplåtelse av styckningslotterna såsom äbolägenheter har föreslagits en avgäld för

efter medelmarkgångspris
per hl. för råg kr. 19.16,
för havre kr. 10.56 och
för smör kr. 4.38 per kg.
motsvarande

Litt. A	40	hl. råg,	30	hl. havre,	20	kg. smör	.....	kronor	1,170.80
» B	3	»	5	»	10	»	.....	»	154.08
» C	3	»	3	»	3	»	.....	»	102.30
» D	2	»	3	»	3	»	.....	»	83.14.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att nuvarande innehavarna av torpen Stenliden, Rosendal och Kniphuset, respektive Gustaf Simonsson, Per Johansson och Johan Persson, skulle erhålla optionsrätt vid försäljning av respektive styckningslotterna litt. C, B och D samt att egendomens nuvarande arrendator Axel Birger Jansson, som arrenderat egendomen sedan år 1902 och väl hävdad densamma, måtte erhålla optionsrätt vid försäljning av lotten litt. A. Slutligen har föreslagits, att samtliga fyra styckningslotterna borde försälas med äganderätt.

Överjägmästaren har ansett den av jägmästaren verkställda värderingen av skogen å styckningslotterna väl låg och föreslagit, att skogen skulle äsättas ett saluvärde av å lotten litt. A 12,350 kronor, å lotten litt. B 1,500 kronor, å lotten litt. C 550 kronor och å lotten litt. D 300 kronor.

Överlantmätaren har ansett hinder icke föreligga för egendomens uppdelande i de föreslagna 4 lotterna, dock att vid blivande avstyckning borde tillses, att den tidigare från egendomen försälda lägenheten Änghagen bereddes rätt till väg.

Länsstyrelsen har tillstyrkt dispositionsförslaget.

Domänstyrelsen, som med skrivelse den 26 november 1928 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning, har icke haft något att erinra emot förslaget. Beträffande värdet å den lotterna tilldelade skogen, anser styrelsen, att de av jägmästaren föreslagna värdena kunna godtagas.

I särskild ansökan den 15 januari 1928 har *arrendatorn Jansson* hos Kungl. Maj:t anhållit om optionsrätt till egendomen.

Jag biträder försäljningsförslaget sådant det av domänstyrelsen förordats och hemställer fördenskull, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

*Departements-
chefen.*

att, sedan kronoegendomen 1 mantal Beläteröd nr 1 i Myckleby socken av Göteborgs och Bohus län blivit fördelad i fyra lotter i huvudsaklig överensstämmelse med uppskattningsmännens förslag,

dels lotten litt. A må försälas

antingen till egendomens arrendator, Axel Birger Jansson, för en köpeskilling av 39,000 kronor att erläggas med en sjättedel vid tillträdet den 14 mars 1930 och en sjättedel den 14 mars varje av nästföljande fem år samt under villkor i övrigt, *att* lotten försäljes i det skick, vari den vid tillträdet befinner, *att* köpeskillingen skall erläggas till länsstyrelsen i länet, som har *att*, så snart första sjättedelen av köpeskillingen erlagts och köparens skuldförbindelse å återstoden därav avlämnats, å lotten utfärda köpebrev, *att* köparen skall svara för de å lotten för tiden efter tillträdesdagen belöpande utskylder och andra onera, *samt att* köparen skall ensam vidkännas alla med lagfart å fånget och andra med köpet förenade utgifter ävensom kostnaderna för in-teckning i lotten till säkerhet för berörda skuldförbindelse,

eller, därest bemäde Jansson icke begagnar sig av medgivandet att förvärva lotten, å offentlig auktion till den högstbjudande under de i Kungl. Maj:ts brev den 29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1930;

dels ock lotterna litt. B, C och D må var för sig med ovan angivet område försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med hembuds rätt beträffande lotten litt. B för Per Johansson, beträffande lotten litt. C för Gustaf Simonsson och beträffande lotten litt. D för Johan Persson.

17:o.

Jämlikt kammarkollegii och statskontorets beslut den 15 januari 1925 indrogos till statsverket från och med den 14 mars 1925 landsfiskalsbostället $\frac{1}{2}$ mantal krono Lagmansered nr 1 med $\frac{1}{4}$ mantal krono Hökebräckan nr 1 i Lagmansereds socken och $\frac{1}{4}$ mantal krono Mjölsered nr 3 Bergsgården i Erska socken av Älvsborgs län.

Sedan domänstyrelsen fattat beslut om boställets uppdelande i två arrendelotter, en omfattande $\frac{1}{2}$ mantal Lagmansered nr 1 med $\frac{1}{4}$ mantal Hökebräckan nr 1 och en omfattande $\frac{1}{4}$ mantal Mjölsered nr 3 Bergsgården, hava lotterna var för sig utarrenderats, därvid lotten Mjölsered nr 3 Bergsgården av länsstyrelsen upplåtits på arrende till den 14 mars 1929 mot en årlig avgäld av 650 kronor.

I skrivelse den 27 juli 1928 har domänstyrelsen föreslagit försäljning av vissa till kronoegendomen Mjölsered nr 3 Bergsgården hörande lägenheter. Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat följande.

Mjölsered nr
3 Bergsgården
i Älvsborgs
län.

Kronoegendomen, som är belägen 1.5 kilometer från Sollebrunns station å Västergötlands—Göteborgs järnväg, omfattar enligt en öfver egendomen av distriktslantmätaren greve C. G. Taube år 1925 upprättad och av extra lantmätaren Åke Hassellund år 1926 kompletterad karta med tillhörande beskrivning 69.02 hektar i två skiften. Härifrån avgår dock arealen av en såsom samfällighet vid laga skifte å Mjölsereds by avsatt, genom kronoegendomens huvudgård löpande väg om 10 alnars bredd och med en areal av 0.203 hektar. Denna väg har till sin ungefärliga sträckning med blyerts utmärkts å kartan.

Egendomen har del — förutom i samfälligheter för Mjölsereds by, avsatta vid laga skifte — i häradsallmänningarna Risveden och Kuleskog.

Å egendomen finnas jordbrukslägenheterna Främre torpet, brukad av August Andreasson, Åskedalen, brukad av Augusta Svensdotter jämte hennes man Alfred Mellgren, och Dammen, brukad av August Karlsson, samt ett mindre område, upplåtet till stickerskan Anna Johansson. Såväl lägenheterna som tomtområdet äro försedda med byggnader tillhörande respektive innehavare.

Huvudgårdens byggnader ägas dels av kronan och dels av nuvarande arrendatorn, Axel Larsson.

Åkerjorden utgöres av lera och lermylla. Ången lämnar gott och tillräckligt bete. Skogsmarken består av ett långt och smalt i norr och söder utsträckt skifte, bevuxet med nyplanterad skog.

Vid den uppskattning, som i vederbörlig ordning hölls å egendomen under år 1926, föreslogo *uppskattningsmännen*, hos vilka lägenhetsinnehavarna gjort framställning att få friköpa sina innehav, att ovanberörda fyra lägenheter skulle försäljas till egna hem med saluvärden, som av uppskattningsmännen åsatts. Återstoden av egendomen skulle upplåtas på nytt arrende utan hembud å arrenderätten till nuvarande arrendatorn.

Kronojordstyckningssakkunniga hava efter besiktning av egendomen uttalat sig för försäljning av lägenheterna Främre torpet, Åskedalen och Dammen, därvid i den mån så kunde ske skogsmark borde tilldelas lägenheterna. De sakkunniga framhålla, att de för lotterna föreslagna åkerarealerna vore små, men att någon ytterligare odlad jord icke funnes, som lämpligen kunde tilläggas lotterna. De sakkunniga hava emellertid tillika förordat försäljning av egendomen i övrigt i en lott, enär staten icke kunde hava något intresse att bibehålla huvudgården, som omfattade endast omkring 22 hektar inägor.

I anledning härav har domänstyrelsen låtit å egendomen verkställa saluvärdering. Enligt det vid denna år 1927 avhållna förrättning förda instrumentet hava *uppskattningsmännen* föreslagit uppdelning av egendomen i fem i nedanstående tablå upptagna lotter med arealer och saluvärden, som däri jämväl angivas.

Lägenhetens namn	Innehavare	Areal hektar				Saluvärde kronor	
		Tomt och åker	Äng	Skogs- mark	Summa	Summa	därav för skog
Tomtområde ...	Anna Johansson	0.173	—	—	0.173	200	—
Främre torpet	Aug. Andreasson	3.616	0.312	3.532	7.510	2,800	359: 99
Åskedalen	Allred och Augusta Mellgren	2.128	0.101	2.356	5.085	1,500	209: 72
Dammen	Aug. Karlsson ..	3.576	0.041	5.733	9.400	4,200	1,709: 12
Huvudgården ...	—	15.525	6.526	¹ 24.038	46,139	26,200	6,911: 16
	Summa	25.018	6.980	36.309	68,307	34,900	9,189: 99

Utöver nämnda areal 68.307 hektar ingå under egendomen 0.51 hektar, utgörande en genom lägenheten Åskedalen, huvudgårdens skogsmark och lägenheten Dammen löpande väg å kartan betecknad med ägofiguerna nr 129, 173 och 223.

För jordbrukslägenheternas eventuella upplåtelse under åborätt — vilken upplåtelseform av uppskattningsmännen icke tillstyrkts — hava uppskattningsmännen föreslagit, förutom viss rätt till bränsle m. m., en avgäld för: Främre torpet 5 hl. råg, 5 hl. havre och 5 kg. smör, motsvarande efter tio-

årig medelmarke-
gång 150 kronor

Åskedalen ...	1.3 »	»	1.3 »	»	»	1.3 »	»	»	40	»
Dammen	3.3 »	»	3.3 »	»	»	3.3 »	»	»	100	»

Länsstyrelsen har såsom eget utlåtande åberopat uppskattningsmännens yttrande och förslag.

Överjägmästaren har icke haft något att erinra i ärendet.

Domänstyrelsen anser sig kunna biträda egendomens försäljning i dess helhet, då vid fortsatt utarrendering av densamma nybyggnad torde vara oundgänglig. Försäljningsvärdena å lägenheterna, vilka styrelsen anser böra upplåtas med äganderätt, finner styrelsen väl avvägda. Saluvärdet å huvudgårdens skogsbestånd anser styrelsen lämpligen kunna nedbringas med 1,000 kronor, varigenom huvudgårdens försäljningsvärde skulle bliva 25,200 kronor. Styrelsen har givit länsstyrelsen i uppdrag att intill den 14 mars 1930 ombesörja egendomens skötsel och vård.

Departements-
chefen.

Jag biträder förslaget om egendomens försäljning i ovan angivna fem lotter. Erinras må, att i försäljningen icke ingår det område om 0.203 hektar, som vid laga skiftet avsatts som väg, samfärd för Mjölsereds by. Vidare bör iakttagas, att omförmälda å kartan med ägofiguerna nr 129, 173 och 223 betecknade väg vid försäljningen upptages under den lott, av vilken vägområdet inneslutes, med skyldighet för lottens innehavare att upplåta området för begagnande såsom väg. I följd härav bör det område, som å kartan betecknats med ägofiguern nr 129, ingå i arealen för lägen-

¹ Häri har inräknats 0.266 hektar, utgörande del i bäck.

heten Åskedalen, det med ägofiguren nr 173 betecknade området i arealen för huvudgården och det med ägofiguren nr 223 betecknade området i arealen för lägenheten Dammen.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att, sedan kronoegendomen $\frac{1}{4}$ mantal Mjölsered nr 3 Bergsgården i Erska socken av Älvsborgs län uppdelats i berörda fem lotter, nämligen lägenheterna Främretorpet, Åskedalen, Dammen och det å hemskiftet varande, åt Anna Johansson upplåtna området ävensom huvudgården, sagda lotter må försäljas

dels de fyra förstnämnda med arealer och till saluvärden, som ovan omförmäls, med tillägg beträffande lägenheten Åskedalen av den med ägofiguren nr 129 angivna del av väg och lägenheten Dammen av den med ägofiguren nr 223 betecknade del av samma väg, i enlighet med gällande grunder för upplåtande av egna-hemslägenheter från kronoegendomar, med skyldighet för köpare att till begagnande såsom väg upplåta nyssnämnda vägområden,

dels ock huvudgården med däri ingående å kartan med ägofiguren nr 173 angiven del av väg å offentlig auktion till den högstbjudande under de i Kungl. Maj:ts brev den 29 maj 1874 omförmälda villkor, med tillträdesrätt den 14 mars 1930 samt med skyldighet för köpare att till begagnande såsom väg upplåta det av sistberörda ägofigur omfattade området.

18:o.

Kronoegendomen $\frac{3}{8}$ mantal Halvordsbyn nr 1 jämte utjorden Backen nr 2 i Örs socken av Älvsborgs län är utarrenderad till den 14 mars 1929 mot en årlig avgäld av 1,050 kronor. Vid en år 1926 hållen förrättning för uppgörande av förslag till förnyad utarrendering har fråga väckts om försäljning av vissa områden från egendomen. Av instrumentet däröver jämte övriga ärendet tillhörande handlingar, däribland en av förste lantmätaren L. J. Filipsson år 1905 upprättad och av distriktslantmätaren John Sædén år 1925 kompletterad karta över egendomen med tillhörande beskrivningar, framgår bland annat följande.

Egendomen, omfattande ett sammanhängande skifte, är belägen 8 kilometer från Brålanda och Erikstads stationer å Göteborg—Bergslagens järnväg och innehåller en areal av 103.278 hektar, därav 75.296 hektar åker, 2.434 hektar äng, 23.425 hektar skogs- och betesmark och 2.123 hektar impediment.

*Halvordsbyn
nr 1 jämte
utjorden
Backen nr 2
i Älvsborgs
län.*

Utjorden, bebyggd med staten tillhöriga hus, har brukats under huvudgården.

Uppskattningsmännen hava föreslagit försäljning av tvenne å kartan med gröna gränslinjer utmärkta och med I och II betecknade områden. Det senare motsvarar utjorden Backen. Områdena, som sakna skog, hava upp-tagits till arealer och saluvärden, som framgår av nedanstående tabell:

Lägenheten	A r e a l h e k t a r					Saluvärde kronor
	åker	äng	skogs- mark	inpe- diment	summa	
Lägenheten I (obebyggd).....	14.658	—	0.295	0.156	15.104	6,000
Lägenheten II (bebyggd)	11.908	0.211	2.878	0.352	15.349	7,360

Förslaget har biträttts av såväl *länsstyrelsen* som vederbörande *överjäg-mästare*.

Kronojordstyckningssakkunniga, som likaledes 1926 besiktigat egendomen, ifrågasätta i nära anslutning till nämnda förslag att, för inskränkande av nybyggnadsbehovet, från egendomen borde avskiljas två mindre bruknings-lotter, nämligen ett område om cirka 12 hektar åker, bebyggt med stuga och mindre ladugård (Backen), och ett obebyggt område med en åkerareal av omkring 12.5 hektar, som lämpligen kunde erhålla en äldre lada såsom bidrag till nybyggnad. Den återstående delen med omkring 50 hektar åker förordas till förnyad utarrendering.

Sedermera hava efter anmodan av domänstyrelsen *uppskattningsmännen* avgivit utredning rörande ifrågavarande lägenheters upplåtande med åborätt. I utredningen anföres, att inom denna bygd ej torde kunna uppbringas in-tresse för upplåtelse med åborätt. I händelse av dylik upplåtelse har be-träffande båda lägenheterna föreslagits en avgäldstid av 20 år med rätt för åbon att vid avgäldstidens slut inköpa vederbörande lägenhet. Avgälden för den med I betecknade lägenheten föreslås till 240 kronor, motsvarande 8 hektoliter råg, 8 hektoliter havre och 8 kilogram smör, samt för lägen-heten Backen till 300 kronor, motsvarande 10 hektoliter råg, 10 hektoliter havre och 10 kilogram smör, allt att lösas enligt medelmarkegångspris. Åbyggnaderna i Backen hava åsatts ett värde av 3,000 kronor.

Länsstyrelsen har med anledning härav framhållit, att »avgälden för ut-jorden Backen och lägenheten nr I föreslagits att utgå efter medelmarke-gångspris för råg och smör, men efter årligt markegångspris för havre». Havre inginge nämligen icke i medelmarkegångsättningen i länet. En dylik beräkning torde emellertid icke stå i överensstämmelse med föreskrifterna i lagen om upplåtelse under åborätt av viss jord, vari stadgades, att avgälden skulle utgå efter senast bestämda medelmarkegångspris. Medelmarkegångs-pris i Älvsborgs län bestämdes endast för råg, korn och smör. Då emeller-tid kornodling förekomme i ytterst ringa utsträckning, torde avgälderna vid åboupplåtelser i länet böra beräknas efter medelmarkegångsprisen för

råg och smör. Årets markegångstaxa upptoge i sådant avseende en hektoliter råg till 17 kronor 90 öre och ett kilogram smör till 4 kronor 21 öre.

Vad i övrigt beträffade ifrågavarande båda jordbrukslägenheter, ville länsstyrelsen, med hänsyn till vad uppskattningsmännen meddelat, förorda, att bemyndigande utverkades att utbjuda lägenheterna till försäljning och först, därest antagliga anbud därvid icke erhöles, utbjuda dem till upplåtelse under åborätt.

Domänstyrelsen, som i skrivelse den 9 december 1927 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning, har anslutit sig till uppskattningsmännens försäljningsförslag.

Jag tillstyrker upplåtelse av ifrågavarande båda lotter; men anser jag, att desamma i första hand böra upplåtas under åborätt. *Departements-
chefen.*

Jag får sålunda hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ovan omförmälda områden om 15.104 och 15.349 hektar må var för sig från kronoegendomen $\frac{3}{8}$ mantal Halvordsbyn nr 1 jämte utjorden Backen nr 2 i Örs socken av Älvsborgs län upplåtas såsom åbolägenheter jämlikt bestämmelserna i förordningen den 17 december 1926 (nr 509) angående grunder för upplåtande från vissa kronoegendomar av jordbrukslägenheter under åborätt enligt lagen om upplåtelse under åborätt av viss jord samt av egnahemslägenheter, med rätt för åbo att inlösa fastigheten samt under i övrigt föreslagna villkor, därvid iakttages att hela avgälden omvandlas i råg och smör efter medelmarkegångspris.

19:o

Kronoegendomen $\frac{1}{4}$ mantal Filsbäck nr 6 Sven Fiskaregården i Sunnersbergs socken av Skaraborgs län är med undantag av ett skifte, Fiskarängen, utarrenderad till den 14 mars 1929 mot årligt arrende av 550 kronor. Emellertid har domänstyrelsen för tiden därefter till den 14 mars 1930 gått i författning om skötsel och vård av egendomen. *Filsbäck nr 6
Sven Fiskare-
gården i Skaraborgs län.*

Under 1926 har arrende- och saluvärdering hållits å egendomen, och har under samma år egendomen besiktigats av kronojordstyeckningsakkunniga. Av handlingarna, däribland en av lantmäteriauskultanten Gunnar Linde 1919 upprättad karta över egendomen med beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 12 kilometer från Lidköping, innehåller enligt berörda beskrivning en areal av 42.071 hektar, därav 21.071 hektar tomt och åker samt 21 hektar avrösningsjord. Ägorna äro uppdelade å sex

särskilda skiften: Hemskiftet, skiftet Fiskarängen, Bottensskiftet, norra Vinmedsskiftet, mellersta Vinmedsskiftet och södra Vinmedsskiftet.

Boningshuset är mycket dåligt och behöver nybyggas. Kostnaden härför har beräknats till 6,000 kronor. Övriga hus äro goda. Kronan tillhöriga magasin, källare och brygghus saknas.

Skiftet Fiskarängen, å kartan utmärkt med ägofiguerna n:r 95—125, är beläget 2.5 kilometer från Hemskiftet och har sedan gammalt ingått i arrendelotten n:r 2 av Leckö eller Sikajocki kungsgård i Otterstads socken. Kungl. Maj:t har tidigare med riksdagen (prop. 1928 nr 210 punkt 60) till försäljning upplåtit Fiskarängen — då benämnd Djurgårdsängen — vilken ingått såsom del av Djurgårdstorpet under Leckö kungsgård.

Kronojordstyckningssakkunniga hava ansett, att återstående delen av egendomen Filsbäck nr 6 Sven Fiskaregården borde upplåtas till försäljning i en lott. Den för denna tillgängliga åkerarealen vore ej större än att den utgjorde en brukningsenhet av lämplig storlek.

Uppskattningsmännen hava framlagt två olika förslag, innebärande försäljning av visst område av egendomen; och hava uppskattningsmännen, då egendomen till hus och jord väl brukats av nuvarande arrendatorn, And. Andersson, i fem år och före honom av hans förfäder i tre generationer på det varmaste förordat förköpsrätt för arrendatorn, därest försäljning beslutades. Enligt det ena av nämndens förslag skulle Bottensskiftet och norra Vinmedsskiftet kvarbliva i kronans ägo för att förvaltas tillsammans med annan i orten kronan tillhörig skog. Däremot skulle Hemskiftet samt mellersta och södra Vinmedsskiftena, å kartan omfattande ägofiguerna 1—94, 130 och 131, försälas. Enär ägofiguren nr 75 om 1.2 hektar å kartan och i beskrivningen till denna upptagits som åker men i verkligheten utgjordes av skogsmark samt ägofiguren nr 35 om 0.15 hektar, vilken i kartbeskrivningen upptagits som skogsmark, i verkligheten vore av äng, bleve den verkliga arealen för det sålunda till försäljning föreslagna området 14.23 hektar åker, 0.15 hektar äng och 14,073 hektar avrösningsjord. Samma område har saluvärderats till 27,700 kronor, därav 14,086 kronor 64 öre för växande skog.

Enär det emellertid vid räkningen av skogen visat sig att, därest försäljningslotten erhöle nämnda omfattning, densamma skulle få ett vida för stort skogskapital och därför ej kunna inköpas av nuvarande arrendatorn men däremot kanske lätt bliva ett spekulationsobjekt, hava uppskattningsmännen ansett lämpligast, att till försäljning upplåtes endast Hemskiftet och mellersta Vinmedsskiftet, utgörande 23.045 hektar samt saluvärderade till 18,835 kronor, därav 5,422 kronor 97 öre för växande skog.

Jägmästaren har förordat försäljning av Hemskiftet jämte mellersta Vinmedsskiftet och ansett, att återstående delen av egendomen borde bibehållas under skogsstaten.

Överjägmästaren har ej haft något att erinra mot förslaget om försäljning av sagda två skiften eventuellt jämte södra Vinmedsskiftet. Från skogsväsendets synpunkt ansåge han dock lämpligast om även Bottensskiftet och norra Vinmedsskiftet, vilka utgjordes av skogsmark, medföljde i försäljningen. Sistnämnda båda skiften hade olämplig form — långa och smala — och innehölle endast 2.58 och 2.95 hektar produktiv utmark, vid vilket förhållande det knappast kunde vara ekonomiskt för statsverket att behålla dem.

Länsstyrelsen har biträtt överjägmästarens förslag om försäljning av hela egendomen.

På av domänstyrelsen given anledning har *överjägmästaren* sedermera låtit uppskatta försäljningsvärdet å egendomen tillhörande utmarksområden — däribland jämväl Bottenskiftet och norra Vinmedsskiftet — med undantag av den skog därå, som till nedbringande av köpeskillingen med iakttagande av en god skogsvårds fordringar och utan äventyrande av nödigt husbehovsvirke för huvudgården lämpligen kunde avverkas före försäljningen. Vid denna förrättning har värdet å avrösningsjord och växande skog — med undantag av 648.21 kubikmeter virke, som utstämplat och försålt för 6,230 kronor — å egendomens samtliga fem skiften uppskattats till 12,059 kronor 21 öre eller i avrundat tal 12,100 kronor. Överjägmästaren, som icke funnit anledning till erinran mot denna värdering, har framhållit, att den kvarvarande skogen vore fullt tillräcklig för egendomens behov och snart nog därutöver torde lämna tillgång till försäljning.

Med skrivelse den 29 februari 1928 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:t prövning och därvid anfört följande.

Domänstyrelsen biträdde förslaget om försäljning av egendomen i dess helhet. Därvid syntes med hänsyn tagen till möjligheterna för egendomens nuvarande arrendator att förvärva huvudgården, vartill styrelsen ansåge arrendatorn böra medgivas hembuds rätt, denna böra omfatta Hems skiftet och av utskiftena endast mellersta och södra Vinmedsskiftena, vilka tre skiften tillsammans sålunda komme att utgöra en salulott. Saluvärdet för denna lott komme att utgöra 22,000 kronor, därav 8,381 kronor 55 öre för växande skog. Norra Vinmedsskiftet och Bottenskiftet, enligt ägobeskrivningen till kartan innehållande det förra skiftet 3.25 hektar avrösningsjord och Bottenskiftet 0.34 hektar åker och 4.43 hektar avrösningsjord, syntes lämpligen kunna vart för sig försäljas å offentlig auktion, varvid närboende jordägare bleve i tillfälle förvärva dem. Saluvärdena för dessa skiften utgjorde för norra Vinmedsskiftet 1,275 kronor, därav 1,089 kronor 4 öre för växande skog, och för Bottenskiftet 1,905 kronor, därav 1,784 kronor 86 öre för växande skog. Då för medgivande av hembuds rätt vid försäljningen av huvudgården riksdagens medverkan vore erforderlig, torde av praktiska skäl ärendet i sin helhet böra underställas riksdagen.

För min del biträder jag domänstyrelsens förslag. Såsom styrelsen an-
fört läser för medgivande av hembuds rätt åt arrendatorn erfordras riksdagens
medverkan. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
medgiva, *Departements-
chefen.*

att av kronoegendomen $\frac{1}{4}$ mantal Filsbäck nr 6 Sven Fiskaregården i Sunnersbergs socken av Skaraborgs län må försäljas

dels Hems skiftet samt mellersta och södra Vinmedsskiftena

antingen till And. Andersson för en köpeskillning av 22,000 kronor att erläggas med en sjättedel vid tillträdet den 14 mars 1930 och en sjättedel den 14 mars

varje av nästföljande fem år samt under villkor i övrigt, *att* ägolotten försäljes i det skick, den vid tillträdet befinnes, *att* köpeskillingen erlægges till länsstyrelsen i länet, som har att utfärda köpebrev, så snart första sjättedelen av köpeskillingen erlagts och köparens skuldförbindelse å återstoden därav avlämnats, *att* ägolotten i jordeboken upptages under titel allmänt frälse, *att* köparen svarar för de å ägolotten för tiden efter tillträdesdagen belöpande utskylder och andra onera, samt *att* köparen ensam vidkännes alla med lagfart å fånget och och andra med köpet förenade utgifter ävensom kostnaden för in-teckning i ägolotten till säkerhet för berörda skuldförbindelse,

eller, därest Andersson icke begagnar sig av medgivandet att förvärva ägolotten, å offentlig auktion till den högstbjudande under de i Kungl. Maj:ts brev den 29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1930,

dels ock norra Vinmedsskiftet och Bottensskiftet vart för sig å offentlig auktion till den högstbjudande under de i nämnda brev den 29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdesrätt den 14 mars 1930,

med förbehåll vid samtliga försäljningar att till försäljning särskilt för sig utstämplad skog å lotterna ej ingår i försäljningen och att köpare av samma skog må äga att inom den 1 april 1930 utan ersättning till lotternas köpare avverka densamma och avforsla virket.

20:o.

Silleberg nr 3 med Åker nr 2 i Skaraborgs län. Kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Silleberg nr 3 Börje Olovsgård med $\frac{1}{4}$ mantal Åker nr 2 i Rackeby socken av Skaraborgs län är utarrenderad till den 14 mars 1930 mot årligt arrende av 2,300 kronor.

Under 1927 har uppskattningsförrättning hållits å egendomen, och hava kronojordstyckningssakkunniga samma år besiktat egendomen.

Av handlingarna, däribland en av lantmäteriauskultanten Gunnar Linde år 1919 över egendomen upprättad karta med beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 13 kilometer från Lidköping, har, enligt berörda beskrivning efter rättelse av felräkning däri, en areal av 71.907 hektar, därav 65.349 hektar åker och tomt, 5.832 hektar berg- och skogsmark samt 0.726 hektar impediment. I förenämnda areal ingå ej utskiftet Ekeberg, som försålts år 1923, och ett åt Rackeby och Skalunda församlingar till skolhusplan upplåtet område. Åbyggnaderna vid egendomen äro äldre, delvis hårt slitna och för behovet knappa; nybyggnad av bryggghus,

drängkammare, ved- och vagnbod måste omedelbart ske för en beräknad kostnad av cirka 6,300 kronor.

Norra Källands elektriska distributionsförening m. b. p. a. har jämlikt Kungl. Maj:ts resolution den 28 februari 1919 berättigats att hava elektrisk ledning framdragen över egendomen.

Egendomen har andel i skifteslaget tillhörande skär i Vänern samt i lastageplats vid samma sjö, vilket ej lämnar någon inkomst.

A egendomen finnes en lägenhet bebyggd med boningshus och uthus, tillhöriga Sara Lisa Broman, som anhållit att få friköpa lägenheten.

Taxeringsvärdet har upptagits till 50,300 kronor.

Uppskattningsmännen hava ansett lämpligast och för kronan mest ekonomiskt, att egendomen försäljes, därvid berörda lägenhet borde upplåtas som en lott. Den längst bort från åbyggnaderna belägna jorden borde utbjudas obebyggd, då det på grund av i trakten rådande efterfrågan å jord måste anses möjligt att vinna köpare därtill, samt huvuddelen av egendomen upplåtas för sig. Vederbörande arrendator, Filip Larsson, har anhållit att få inköpa sistnämnda del av egendomen, vilken är bebyggd. Enär Larsson, som innehåft egendomen på arrende sedan den 14 mars 1917, visat sig vara en duglig jordbrukare, som åtnjöte det bästa anseende, hava uppskattningsmännen tillstyrkt, att denna del av egendomen försäljes till honom. De till försäljning förordade områdena äro å kartan skilda från varandra med heldragna röda linjer och omfatta

huvudgården, litt. A, med del i allmänning ägofigurerna av 1, 2—77 och 127—190; areal 52.36 hektar, därav 47.251 hektar åker och tomt, 4.383 hektar äng och betesmark samt 0.726 hektar impediment; saluvärde 51,100 kronor, därav för växande skog 1,350 kronor;

den obebyggda lotten, litt. B, ägofigurerna 78—126; areal 19.492 hektar, därav 18.043 hektar åker och tomt samt 1.449 hektar äng och betesmark; saluvärde 12,500 kronor, därav för växande skog 185 kronor;

lägenheten, litt. C, del av ägofigur 1; areal 0.055 hektar; saluvärde 400 kronor.

Hela egendomens arrendevärde har uppskattats till 2,570 kronor.

Uppskattningsmännen hava ansett, att ej någon av de föreslagna salulotterna borde upplåtas såsom åbolägenhet. Såväl den anmälda köparen till huvudgården som köparen till lägenheten litt. C hava anhållit få förvärva dessa fastigheter under äganderätt. Skulle den obebyggda lotten litt. B upplåtas såsom åbolägenhet, hava uppskattningsmännen föreslagit en avgäldstid av 20 år med rätt för åbon att efter sagda tid inköpa lägenheten. Avgälden har uppskattats till 486 kronor 70 öre, motsvarande enligt markgångspris för åren 1918—1927 värdet av 31 hektoliter spannmål, $\frac{1}{3}$ råg och $\frac{2}{3}$ korn.

Kronojordstyckningsakkunniga hava med hänsyn till det mindre goda tillstånd, vari åbyggnaderna i allmänhet befunde sig, förordat en disposition av egendomen i nära överensstämmelse med uppskattningsmännens förslag. En av de sakkunniga (Elof B. Andersson) har ansett, att egendomen lämpligen borde uppdelas i fyra lotter, nämligen den bebyggda lägenheten, huvudgården om cirka 35 hektar åker samt två obebyggda jordbruk om respektive 14 och 13 hektar åker.

Länsstyrelsen och överjägmästaren hava ej haft något att erinra mot uppskattningsmännens förslag.

Med skrivelse den 27 juli 1928 har *domänstyrelsen* underställt ärendet

Kungl. Maj:ts prövning. Styrelsen biträder förslaget om egendomens försäljning i tre lotter.

Departements-
chefen.

Även jag tillstyrker uppskattningsmännens förslag till egendomens upplåtande i tre lotter. Emellertid anser jag, att lotten litt. B i första hand bör upplåtas med åborätt.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att, sedan från kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Silleberg nr 3 Börje Olovsgård med $\frac{1}{4}$ mantal Åker nr 2 i Rackeby socken av Skaraborgs län avstyckats ovanberörda lotterna litt. B och C i huvudsaklig överensstämmelse med uppskattningsmännens förslag,

dels lotten litt. A, huvudgården, må försäljas

antingen till egendomens arrendator, Filip Larsson, för en köpeskillning av 51,100 kronor att erläggas med en sjättedel vid tillträdet den 14 mars 1930 och en sjättedel den 14 mars varje av nästföljande fem år samt under villkor i övrigt, *att* ägolotten försäljes i det skick, vari den vid tillträdet finnes, *att* köpeskillningen skall erläggas till länsstyrelsen i länet, som har att, så snart första sjättedelen av köpeskillningen erlagts och köparens skuldförbindelse å återstoden därav avlämnats, å ägolotten utfärda köpebrev, *att* köparen skall svara för de å ägolotten för tiden efter tillträdesdagen belöpande utskylder och andra onera *samt att* köparen skall ensam vidkännas alla med lagfart å fånget och andra med köpet förenade utgifter ävensom kostnaderna för inteckning i ägolotten till säkerhet för berörda skuldförbindelse,

eller, därest Larsson icke begagnar sig av omförmälda medgivande att förvärva ägolotten, å offentlig auktion till den högstbjudande under de i Kungl. Maj:ts brev den 29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1930;

dels lotten litt. B må upplåtas såsom åbolägenhet jämlikt bestämmelserna i förordningen den 17 december 1926 (nr 509) angående grunder för upplåtande från vissa kronoegendomar av jordbrukslägenheter under åborätt enligt lagen om upplåtelse under åborätt av viss jord samt av egnahemslägenheter, med rätt för åbo att inlösa fastigheten samt på i övrigt föreslagna villkor,

dels ock lotten litt. C må försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar;

med förbehåll vid samtliga upplåtelser om skyldighet att respektera det Norra Kållands elektriska distributionsförening m. b. p. a. lämnade medgivande att hava elektriska ledningar framdragna över egendomen.

21:o.

Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 25 februari 1910 har för kronans räkning förvärvats vissa till Baggå bruksegendom förut hörande fastigheter, däribland $\frac{1}{8}$ mantal Södra Bisen nr 1 och $\frac{1}{8}$ mantal Södra Bisen nr 2 i Malingsbo socken av Kopparbergs län, i jordregistret upptagna såsom en enhet med beteckningen Bisen Södra nr 1 $\frac{1}{4}$ mantal (1¹). Den 27 maj 1910 förordnade Kungl. Maj:t, att de inköpta områdena skulle tilläggas kronoparken Kloten.

*Bisen Södra
nr 1 i Kopparbergs län.*

Hos domänstyrelsen har fjärdingsmannen Carl E. Söderström hemställt att få inköpa visst område, tillhörande ifrågavarande $\frac{1}{4}$ mantal Bisen Södra nr 1.

Av till ärendet hörande handlingar, däribland en av t. f. extra lantmätaren Erik Bengtsson år 1916 upprättad, av jägmästaren Sven Lundberg år 1926 kompletterad karta, inhämtas bland annat:

Saluområdet, som å kartan betecknats med 1 och 2, är beläget söder om sjön Bisen intill nämnda sjö. Arealen omfattar omkring 0.38 hektar, varav 0.08 hektar åker och 0.3 hektar skog. Den senare är delvis beväxt med 30-årig gles björkskog. Av åkern har sökanden själv brutit 1.5 ar.

Området har under de senare åren utan kontrakt varit upplåtet åt sökanden emot en årlig avgäld av 10 kronor.

Saluvärdet har av domänstyrelsen uppskattats till 200 kronor, vilket pris Söderström förklarar sig villig betala.

Vederbörande *jägmästare* och *överjägmästare* hava tillstyrkt försäljningen på grund av saluområdets belägenhet intill ett Söderström tillhörigt område, som avskiljer saluområdet från den övriga kronoparken.

Av samma skäl har jämväl *domänstyrelsen*, som i skrivelse den 25 juli 1928 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning, tillstyrkt försäljningen.

Med instämmande i försäljningsförslaget hemställer jag, att Kungl. Maj:t *Departements-* måtte föreslå riksdagen medgiva, *chefen.*

att ifrågavarande å här förut åberopade karta med 1 och 2 betecknade område, omfattande en sammanlagd ytvidd av omkring 0.38 hektar av Bisen Södra nr 1 $\frac{1}{4}$ mantal (1¹) i Malingsbo socken av Kopparbergs län, må avstyckas från stamfastigheten och med tillträdes-

rätt den 14 mars 1930 försäljas till Carl E. Söderström för en köpeskilling av 200 kronor att betalas kontant vid tillträdet och under villkor i övrigt, att köparen ensam vidkännes kostnaderna för avstyckning och lagfart samt övriga med köpet förenade utgifter.

Statsrådets övriga ledamöter instämma i vad departementschefen hemställt uti de under 1:o—21:o här ovan antecknade ärenden.

Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämnar bifall till vad departementschefen hemställt samt förordnar, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Joh.s Thygesen.